

גליון מס' 3 - שנה 36 - מאי/יוני 2019 - תשע"ט

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

חג שבועות שמח

הזמנה לאסיפה הכללית ארגון עולי מרכז אירופה סניף חיפה (ע"ר)

הננו מתכבדים להודיע על כינוס האסיפה הכללית השנתית הבוחרת ועד מנהל לארגון עולי מרכז אירופה סניף חיפה (ע"ר) אשר תתקיים ביום שלישי ו' תמוז תשע"ט, 9.7.2019, באודיטוריום ב "פסגת חן", רח' בת חן 40 חיפה. התכנסות בשעה 09.30, תחילת האסיפה בשעה 10.00.

על סדר היום:

1. בחירת יו"ר האסיפה.
2. דו"ח על פעילות הארגון – יו"ר הארגון.
3. הנחיות והסברים ע"י יו"ר וועדת קלפי על הליך הבחירות.
4. בחירות לוועד – בחירות חשאיות.
5. דו"ח כספי – יו"ר ועדת כספים
6. דו"ח ועדת ביקורת
7. אישור דו"חות כספיים והדו"ח המילולי לשנת 2018
8. בחירת ועדת ביקורת
9. מינוי רואה חשבון ואישור שכרו.
10. בחירת בית דין כבוד.
11. דיון.
12. הודעת יו"ר וועדת קלפי בדבר תוצאות הבחירות לוועד.

א. כל חברי העמותה מוזמנים.

ב. ניתן לעיין בדו"חות הכספיים והדו"ח המילולי לשנת 2018 במשרדי הארגון ברח' מאפו 8 חיפה החל מיום ג' 25.6.2019 בין השעות 09:00 – 12:00.

ב ב ר כ ה ,

בני זוסמן, יו"ר

ארגון עולי מרכז אירופה - סניף חיפה

תוכן עיניינים

עמוד 4-5	מועמדים בבחירות לוועד המנהל
עמוד 6	מכתב פרידה - מיכה ווקס
עמוד 7	העיסוק במורשת ועתיד הארגון - רותי חשמונאי
עמוד 8	דברים שרציתי לומר - מיכה לימור
עמוד 9-11	על ה"פרוטוקולים של זקני ציון" - רפי סיאנו
עמוד 12-13	פרשת קלאדובו – שאבאץ - מיכל שיבולת
עמוד 14-16	על מי ששרדה ומי שלא שרד בשואה – קלמן בר-אילן
עמוד 17-19	מהנדס-אדריכל הנס יוחנן זובלזון (סובלזון) - אמירה קהת ויעקב שורר
עמוד 20-21	"זיכרונות לוקחים אותנו לטיול" (י.חזן) - פיה פודושין
עמוד 22-24	סיפורים מאתיופיה - אילנה זבירין
עמוד 25-26	ספרים רבותי ספרים - לא ממש בסדר גמור -רעיה טילינגר
עמוד 27-28	ספרים רבותי ספרים - אביב הגיע - עמוס ירקוני
עמוד 29	העמוד של עדנה מרקוביץ
עמוד 30-31	הארה - נגיעה באמנות - נאטיס באמנות
עמוד 32-33	בית הורים "ראשוני הכרמל" חוגג 80 שנה - צלילה רצין-נוריאל
עמוד 34	פסגת אחוזה – דיור מוגן מרשת "פסגות כרמל" - איתי גילינסקי
עמוד 35	"דיור מושלם", שירותי דיור מוגן בביתך - לאה שלייכר-נובק
עמוד 36-37	תמונות מחיי הארגון...
עמוד 38-43	בקהילה - בתשבע וייס

קוראינו מוזמנים לשגר דעות, תגובות ו/או כתבות לקהילתון

חומר למערכת יש לשלוח לכתובת michalimor@bezeqint.net

בקובץ word, צילומים בפורמט jpeg. חומרים יפורסמו לאחר עריכה והגהה.

חומרים ערוכים לא יועברו לאישור הכותבים ולא יוחזרו במידה ויוחלט שלא לפרסמם.

קהילתון

כתב-עת לענייני חברה, תרבות והיסטוריה

מו"ל: ארגון "פסגות כרמל" (ארגון עולי מרכז אירופה ס. חתה)

עורך: מיכה לימור michalimor@bezeqint.net

מערכת: הרברט בטלהיים, איילת טל-ביתן, מיכאל מאיר-ברודניץ, בתשבע וייס, אילנה זבירין, רות חשמונאי,

רעיה טילינגר, רחל הרץ-לזרוביץ, עדנה מרקוביץ, רפי סיאנו, פיה פודושין, יעקב שורר, מרים שטיין-גרוסמן

עיצוב: כרמל פרינט דף אור | Design Studio

**מועמדים בבחירות לוועד המנהל והדירקטוריון של ארגון עולי מרכז אירופה (פסגות-כרמל).
הבחירות תתקיימנה במהלך האסיפה הכללית השנתית
של הארגון, יום ג' 9 ביולי 2019
(סדר שמות המועמדים על פי סדר הא,ב של שמות המשפחה)**

עידן אמריך

שנת לידה 1979; חבר ארגון משנת 2015; תושב חיפה;

נשוי + 3, שירות צבאי מלא בחיל הים. השכלה: שמאי מקרקעין מוסמך ובעל תואר ראשון ושני מטעם אוניברסיטת חיפה. בעל כושר ארגון וניהול, פיתוח קשרים עסקיים וחברתיים, יחסי אנוש מעולים. נכד למקימי ארגון עולי מרכז אירופה והמפעל לעזרה הדדית. מתנדב בוועדת הרכש, משקיף בוועד המנהל בארגון. חבר ועד שכונת נווה שאנן ורמות רמז.

סילביה ברג

שנת לידה 1941; חברת ארגון משנת 1999; תושבת עין הוד;

אחות מוסמכת. עבדה 38 שנים בבי"ח "בני ציון". ממשיכה להתנדב במסגרת בי"ח. מכהנת במוסדות הארגון משנת 2001. חברה בוועד מנהל, חברת וועדת מנהל וכ"א ונציגת הדירקטוריון ב"פסגות חן". במשך מס' שנים הייתה נציגה של הוועד המנהל בישיבות הנשיאות של הארגון הארצי וכן חברה בהנהלת המפעל לעזרה הדדית.

מיכה גלס

שנת לידה 1941; חבר ארגון משנת 2004; תושב חיפה;

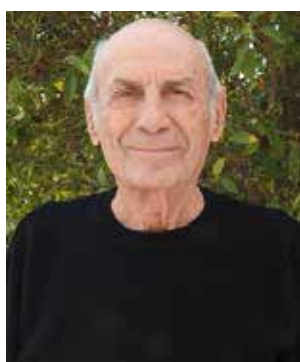
חבר לשעבר בהנהלה של חב' "אלובין" ומשנה למנכ"ל, ממקימי איגוד יצרני האלומיניום לבניין - בישראל, פעיל במכון התקנים הישראלי בנושאי תקינה, חבר בארגון עולי מרכז אירופה וחבר בוועד המנהל, חבר הנהלת שדולת גמלאים חיפה, חבר הנהלת מועדון ספורט דניה ויו"ר ועדת תפעול ובינוי, חבר לשעבר בדירקטוריון איגוד ערים לכיבוי אש - חיפה, חבר בדירקטוריון איגוד ערים לביוב - חיפה.

בני זוסמן

שנת לידה 1938; חבר ארגון משנת 2003; תושב חיפה;

יו"ר פסגות כרמל (ארגון עולי מרכז אירופה) ויו"ר חבר הנאמנים מכללת עמק יזרעאל תפקידים נוספים: במרכז לחקר ולימודי הזקנה באוניברסיטת חיפה. בערן (עזרה ראשונה נפשית). תפקידים בכירים במערכת הבנקאית. מייסד מועדון רוטרי בחיפה. נציג ציבור בבית דין לעבודה. מדעטק המוזיאון הלאומי למדע טכנולוגיה וחלל.

מיכה לימור

שנת לידה 1938; חבר ארגון משנת 1993; תושב חיפה;

סגן יו"ר הארגון, ממקימי ומנהלי הטלוויזיה הישראלית, עיתונאי ועורך 55 שנים, כיהן 5 שנים כמנהל מרחב אירופה ב"קרן-היסוד", פעיל 25 שנים בארגון כעורך "יקינתון" ו"קהילתון", כיהן כחבר הנשיאות הארצית וחבר בוועד המנהל של הארגון בחיפה, בעל תואר ראשון ושני (בהצטיינות) במדעי החברה והרוח, דוקטורנט באוניברסיטת חיפה.

עוזי מנור

שנת לידה 1945; חבר ארגון משנת 2016; תושב חיפה;

השכלה: Bs.c מהנדס אזרחי- טכניון. קורסים נוספים: 1. שמאות מקרקעין - טכניון. 2. בוררות וגישור- טכניון. 3. בורסה ושוק ההון- טכניון. עבודה: 20 שנה האחרונות - אוניברסיטת חיפה - מהנדס האוניברסיטה וראש אגף בינוי ותחזוקה שם. לפני כן: חברת תרמוקיר מהנדס החברה, חברת אלסינט - מהנדס הביצוע של החברה. חברת חשמל- מחלקת תכנון אזרחי (בניין).

פיה פודושין

שנת לידה 1949; חברת ארגון משנת 2017; תושבת חיפה;

אחות מוסמכת בעלת תואר B.A. בסיעוד וחינוך מאוניברסיטת תל אביב וחיפה. תואר M.A. בחינוך מאוניברסיטת חיפה. משנת 1974 מורה בבית ספר לסיעוד ע"י המרכז הרפואי "בני ציון" ומשנת 1997 ועד לפרישתה בשנת 2016 שימשת כסגנית מנהלת בית הספר. כיום מתנדבת משקיפה בוועד המנהל ובדירקטוריון של הארגון "פסגות כרמל" וחברת מערכת "קהילתון". כמו כן, מתנדבת במשרד הביטחון בליווי נפגעי נפש.

אורי פלד

שנת לידה 1937; חבר ארגון משנת 2010; תושב חיפה;

בוגר הטכניון 1960 במגמות מכונות והנדסת תעשייה. ב-30 השנים האחרונות מנכל חברת איתנית מוצרי בנייה בע"מ בנהרייה וכן יו"ר מועצת המנהלים שלה. פעילות ציבורית בעבר: יו"ר ועד ההורים העירוני ביה"ס הממלכתיים בנהריה. יו"ר ועד ביקורת של קרן מחקרים של ביה"ח נהריה. חבר ועדת הביקורת במכללת הגליל מערבי בעכו. פעילות ציבורית בהווה: דירקטור במרכז הספורט של איל"ן בחיפה. חבר הנהלת איל"ן סניף חיפה. חבר בוועד המנהל של בתי ההורים בחיפה ובנוסף יו"ר ועדת הכספים שלה. מתגורר בחיפה, נשוי, אב לשני בנים וסב לשמונה נכדים ונכדות.

דעות ותגובות

מכתב פרידה

על תחושותיו של מיכה ווקס עם פרישתו מהוועד המנהל

כידוע מן הסתם לרבים מקוראי הקהילתון, אני נמנה עם בני הדור השני לפעילי הארגון בחיפה. אבי ד"ר

אלפרד ווקס היה חבר מערכת העיתון "היים אקספרס" משנות השמונים ביחד עם מייסדת כתב העת הגב' יקובסון וכיהן כעורכו יותר מ-20 שנה. גם אביה של רותי רעייתי, מר קורט לפבר היה פעיל במשך שנים רבות בארגון, ובהיותו משפטן בהשכלתו סייע רבות לחברי הארגון ביעוץ וולונטרי במסגרת תביעות הפיצויים מגרמניה. אימא של רותי שימשה רכזת של מועדון גיל הזהב של הארגון. הוותיקים מבינכם ודאי זוכרים אותם. בשנות ה-80 "גויסתי" לפעילות בארגון במסגרת התכנית "פלאודר שטונדה". מזכיר הארגון אז היה מר משה נוי ומזכירת ההנהלה הייתה הגב' אילנה קירשנר. נתבקשתי על-ידם לסקור באזני הדיירים של בית האבות "ראשוני כרמל" (הבית הראשון של הארגון) ולספר

על חידושי הטכנולוגיה של התקופה. לתאר למשל את סגולותיהם של מכשירי הפקסימיליה שהגיעו לשוק האזרחי, לספר על המחשבים האישיים שהחלו להופיע, לתאר את הטלפונים הסלולריים הראשונים שהיו גדולים ומגושמים עם אנטנה בולטת ("העכבר"). נהגתי להביא את המכשירים פיזית, הסברתי והדגמתי את ההפעלה שלהם. בערבים הללו הייתה השתתפות ערה. בשנת 1999 נבחרתי כציר לוועידות השנתיות של ארגון יוצאי מרכז-אירופה (ת"א-ירושלים). בשנת 2002 הוזמנתי כמשקיף לישיבות הוועד המנהל של ארגוננו החיפאי ובשנת 2003 נבחרתי בפעם הראשונה כחבר בוועד המנהל של ארגוננו, ארגון עולי מרכז-אירופה (חיפה). היו אלה ימי הבנייה הראשונים של בית הדיור המוגן "פסגת חן". יו"ר הוועד המנהל היה אז האדריכל גוש חלב ויו"ר וועדת הכספים היה חברנו הוותיק מר מיכאל (פטר) גביטש. ייצגתי את ארגון חיפה למעלה מעשור בנשיאות ארגון יוצאי מרכז-אירופה (ארגון ת"א-ירושלים) והייתי חבר בוועדת הכספים, בוועד המנהל של המפעל לעזרה הדדית ובוועדת המלגות. בארגון החיפאי, הייתי פעיל כל השנים הללו בהנהלה ובדירקטוריון חברת בתי ההורים (חב"ה), ריכזתי את וועדת מנהל וכו"א, וחבר בוועדת הכספים ובוועדת רכש ובינוי.

עם תום הקדנציה הנוכחית (ביולי 2019) אני עומד להיפרד מתפקידי בארגון מתוך סיפוק עצום של עשייה למען ניהול נכון, שקוף וחסכוני של הארגון ושל חברת בתי ההורים שלנו. שאבתי כוח רב להתמיד בפעילותי ההתנדבותית מחבריי בוועד המנהל ומפעילים רבים אחרים שהתגייסו כולם למען הרעיון והמשימה ללא אגו מיותר, תמיד תוך הפגנת חברות וקיום שיח ענייני, גם כשהיו דעות שונות ולבטים. במשך התקופה עזבו מספר חברים והגיעו חדשים שחיזקו אותנו ושיפרו את הביצועים שלנו. אני מאמין שיש צורך בהתחדשות ואני ממליץ מאד לבחור חברים/ות חדשים/ות גם מבין המשקיפים שליוו בהתנדבות מלאה את הוועד המנהל בקדנציה האחרונה, בכל הישיבות והדיונים (ללא זכות הצבעה) ותרמו לאיכות הדיונים. אני מבקש

מכל החברים לבוא לאסיפה הכללית שתתקיים ב-9 ביולי, להצביע ולהיות שותפים לבחירת הנהלה מוצלחת לקדנציה הבאה. אני מאחל הצלחה לחברים החדשים שייבחרו ומבקש שימשיכו בעשייה מבורכת לטובת הארגון, חבריו ומטרתיו.

מיכה ווקס, הוד השרון

העיסוק במורשת ועתיד הארגון

אחרי החלפת הדעות בקשר למה שכתבתי על אודות החוג בו למדנו על הברית החדשה, חשבתי שעלינו לברר לעצמינו לאן ואיך אנחנו רוצים לשמור על רלוונטיות הארגון בכלל ובתוך כך גם על זאת של כתב העת שלנו. נראה לי שהיקיות ומורשת התרבות הגרמנית מיצתה את עצמה. עד כמה שידוע לי עולים מארצות דוברות גרמנית שוב אינם מהווים רוב בקהל החברים שבעמותה והעמותה מאפשרת הצטרפות כחברים גם לבני מוצא אחר כל שהוא.

יפה וחשובה בעיני ההתעסקות בזיכרונות וניתוחם, אך הגיע הזמן לחשוב על תפקיד וייעוד העמותה היום ומחר. הגיע גם הזמן להשלים עם העובדה שלא רק על המורשת היקית, יפה או מכוערת ככול שתהיה, נבנית התרבות הישראלית. הדיור המוגן לבני הגיל השלישי וה-WELL BEING של הדיירים הם לדעתי התפקידים החשובים והמרכזיים שלנו. ניטשה אמר ש: "לגאול את העבר ולהפוך את שהיה ל-כך רציתי שיהיה" ואני מרשה לעצמי להוסיף: בהווה נמשיך לנסות, להתנסות ולעשות. אולי כדאי לנו לחשוב יחד עם כל חברי העמותה, מה הן ציפיותינו ואיך נשמור על ייחודנו. מה חשוב לאזרח הוותיק, מה הם קשייו ומה יתרונותיו בחברה. איך עלינו לתפקד למשל בעידן הנוכחי שבו הטכנולוגיה והתקשורת כה משתנים ושלרבים בינינו קשה להשתלב בהם. איך נוכל לעקוב, לחזק ולשמור על חלקנו ועל מעורבותנו במה שקורה מסביבנו, במדינתנו ובעולם.

נראה לי שאין לחשוש מהעלאת נושאים כל שהם, בכתב העת שלנו, אף אם אין הם בקונצנזוס, כמו למשל מה זו דמוקרטיה או מה זו דמוקרטיה יהודית. אפשר שיהיה זה גם מעניין לחשוב ולדון למשל מה תפקיד הדת בחיי כל אחד מאתנו. אני חושבת שיש חשיבות רבה בעידוד בן/בת הגיל השלישי להתעסקות בנושאים חדשים להם, כאלה שלא הכירו או שלא עסקו בהם קודם ושיכולים להעשיר את סדר יומם הנוכחי. עלינו לעודד מעורבות בנעשה ובמה שלא נעשה לטובת הפרט ללא התמקדות בלעדית בקשיש, במה יכולים האנשים בגילנו לתרום לחברה. למשל פעילות התנדבותית מעוררת ומעשירה את המתנדב בצד תרומתו לנזקק. לרבים בעמותה שלנו יש ניסיון, ידע וזמן פנוי ואלה יכולים להקל גם על אנשים שסובלים מחוסר תמיכה כל שהיא. למשל, חסרי סבתות וסבים, אנשים שאינם שולטים בעברית או כאלה שרוצים ללמוד שפה זרה ואין להם האמצעים לכך. בהתנדבותי בשנים האחרונות בארגון התומך במשפחות חד-הוריות שלא מבחירה ובעבר במקלט לנשים מוכות, פגשתי הרבה אנשים שלא הכרתי קודם ואשר העשירו את חוויותיי. אני נהנית לעזור ומקבלת סיפוק רב מתפקידים כאלה שאני ממלאת מאז יצאתי לפנסיה.

רותי חשמונאי

חיפה

דברים שרציתי לומר

מיכה לימור

הזמן החדש

נולדנו לזמן אחר. לזמן הישן. נולדנו לרוח זמן (Zeitgeist) אחרת. בזמן הישן למשל התהדרה כל מפלגה באידיאולוגיה שלה. מפא"י, מפ"ם, אחדות העבודה הטיפו לסוציאליזם לווהט, שרו את האינטרנציונל ונשבעו על מזבח רווחת העמלים, הפועלים והחקלאים. המפלגה הקומוניסטית נהתה אחר תיאוריית מרקס ומנהיגותו של סטלין שמש העמים. תנועת החירות ייחלה ושרה "שתי גדות לירדן זו שלנו זו גם כן". הציונים הכלליים דגלו בקפיטליזם ובשוק החופשי, למען המסחר, גם המניפולטיבי, למען הסוחרים והבעל-בתים. מפד"ל (מפלגה דתית-לאומית) ביקשה תורה ועבודה ודו-קיום ציוני עם התנועות החילוניות. והמפלגה הפרוגרסיבית כנסה תחת כנפיה את היקים, הבורגנים רובם ככולם, והטיפה לרוממות המשפט והחוק. אלא שברוח הזמן ההוא, היה לכולן (להוציא אולי המפלגה הקומוניסטית) מכנה משותף כורך ומהדק. הכול שיחרו ללאומיות עברית, למדינת ישראל דמוקרטית, ציונית, יהודית. וגם שוויונית ושחרת שלום. כולן, כל האידיאולוגיות של כל המפלגות בזמן הישן דגלו בחברה מוסרית, סולידרית, אור לגויים.

בזמן החדש אין כבר את אותן מפלגות. המפלגות הסוציאליסטיות דעכו, התפוגגו, שאריות זניחות נבחרו בבחירות האחרונות לכנסת (6 מנדטים למפא"י המיתולוגית, מי היה מאמין?). תנועת החירות שהתלכדה במרוצת השנים עם הציונים הכלליים למפלגה אחרת, חדשה, מפלגת הליכוד, השילה את עורה הז'בוטינסקאי והוייצמני ואימצה תפיסות חברתיות וכלכליות נוא ליברליות (הפרטה...הפרטה...). הפוליטיקה הדתית מחקה את הדו-קיום הסובלני עם החברה החילונית שאפיינה את תנועת המזרחי ואת המפד"ל, אמצה שמות חדשים (הבית היהודי, עצמה יהודית) ונחלקה בין תפיסות משיחיות פונדמנטליסטיות לבין אמונה חרדית בלתי מתפשרת. רוח הזמן המירה אידיאולוגיות בפרסונליות, העצימה את ערכה של מנהיגות בעלת כריזמה אישיותית על-פני ערכים חברתיים או כלכליים, סימנה את טובת הפרט החומרית תחת טובת הכלל. הזמן החדש איננו משתקף כמובן רק בשדה הפוליטי מפלגתי. יש הטוענים כי התמורות בקמפוס הפוליטי הינן פועל יוצא של ההתפתחויות וההתרחשויות בשדה הטכנולוגי - תקשורתי ואלה מצדן פועל יוצא של ההתפתחות המדעית. כלומר, האדם הסתקרן, שאל שאלות על הטבע הסובב אותו, גילה תשובות שבעקבותיהן התהפכה החברה האנושית. ממש כפי שהמהפכה התעשייתית שהולידה מהפיכות חברתיות (העירור, פוליטיות (מדינות הלאום), כלכליות (הסוציאליזם והקפיטליזם) ותרבותיות (קולנוע, ציור, עיתונות) לרבות תיאולוגיות (החילון) היו פועל יוצא של זרם הנאורות וההתפתחות המדעית במאות ה-18 וה-19. השאלה המייסרת: כיצד נשרוד אנו, בני הזמן הישן, את הזמן החדש? והתשובה היחידה: על-ידי הסתגלות. וכיצד נסתגל? ואולי יותר חשוב: כיצד נסתגל מבלי לוותר על ערכים מקודשים לנו אותם ינקנו עם חלב אמנו? מעניין אבל בדיוק בשאלות הללו, הגדולות ואוניברסליות לכאורה, אנו עוסקים גם בחלקת האלוהים הקטנה שלנו, הארגון הוותיק והמבוסס שלנו. שיהיה לכולנו בהצלחה.

משולחן המערכת

על ה'פרוטוקולים של זקני ציון'

רפי סיאנו

בתולדות האנטישמיות ספק אם קיים טקסט אנטישמי שהשפיע וקידם את האנטישמיות יותר מהדו"ח המפוברק הקרוי "הפרוטוקולים של זקני ציון". עד עצם ימינו מופץ טקסט זה שוב ושוב בכל השפות ובכול ארצות תבל. "הפרוטוקולים" שימשו בעבר את המשטרה הצארית החשאית, ה"אוכרנה", את המפלגה הנאצית ואת התנועות האסלאמיות. בפרסומים של תנועת חמאס משמשים "הפרוטוקולים של זקני ציון" כהוכחה לרצונם של היהודים להשיג שליטה בעולם (פרק 32 בחוקת החמאס מ-1988). עד סוף שנות ה-90 של המאה העשרים לימדו בבתי ספר ערבים בשטחים את ה"פרוטוקולים של זקני ציון" ורק נוכח דרישת ישראל הופסק לימודם. בטלוויזיה המצרית שודרו, בשנת 2002, 41 פרקי טלנובלה "פרש ללא סוס" המבוססת על "הפרוטוקולים של זקני ציון".

החל מהמאה הראשונה התפרסמו מיתוסים אנטי-יהודיים. ההיסטוריון יוסף בן מתתיהו, הידוע גם בשם יוספוס פלאוויוס (37 – 100 לספירה), כתב במאה הראשונה נגד עלילת דם שהתרחשה כביכול בבית המקדש ("נגד אפיון"). עד למאה העשרים שמענו על יהודים שהרעילו בארות, על פגיעתם הרעה של יהודים בלחם הקדוש של הנוצרים. בימי הביניים הופץ הרעיון בדבר קנוניה יהודית בינלאומית שמטרתה לשלוט בעולם. ההזיה האנטישמית הגיעה לשיאה באידאולוגיה הנאצית לפיה בולשביזם, קפיטליזם, בנקאות ועיתונאות כולם מונהגים על ידי יהודים ששואפים לשלוט בעולם כולו. כל הרעיונות האלה נמצאים בספר ה"פרוטוקולים" המהווה אוסף של השמצות ושקרים.

איך נוצר הספר?

נסיבות חיבורו של הספר כמו גם השפעתו העסיק שורה ארוכה של חוקרים. בכל מספר שנים מתפרסמים מחקרים חדשים. השופטת הדסה בן עתו ז"ל (1926 - 2018) הקדישה שש שנים מחייה לחקר הנושא. מקובל כיום, פחות או יותר, ששורה של מחברים שונים, גרמנים, צרפתים ורוסים המציאו סיפורים או עיוותו יצירות ספרותיות כדי לתת להן גוון אנטישמי. דוגמה אחת מתוך רבים הינה תיאור של פגישה לילית בבית הקברות היהודי בפראג בין "מדען גרמני צעיר לבין יהודי מומר איטלקי" שבה מוסר האיטלקי סודות של היהודים. בשפה מעורפלת מופיעות מילים כגון "קבלה" ו"סנהדרין" ו"קהל", הכול כדי ליצור רושם

של אוטנטיות. מחבר תיאור זה היה גרמני בשם הרמן גֶדְשָׁה (1815 - 1878) שכתב בפסבדונים "סיר ג'ון רטקליף".

קטע אחר המופיע ב"פרוטוקולים" הוא פלגיאט של ספר שכתב עיתונאי וסופר צרפתי בשם מוריס ז'ולי (1829 - 1879), יצירה סאטירית בשם "דיאלוג בגיהנום". בספר זה השתמש ז'ולי בשתי דמויות היסטוריות המייצגות עמדות מנוגדות: מונטסקייה שמייצג את הליברליזם ואת הפלורליזם ומקיאווולי שמייצג את העריצות החשוכה. בדרך זו ג'ולי ביקר את השלטון בצרפת ואת חוסר החירויות תחת נפוליאון ה-III (ששלט 1852 - 1870). לפי מחקר של ההיסטוריון האנגלי נורמן כהן (1915 - 2007), נוצר

ה"פרוטוקולים" בין השנים 1897-1898 בספריה הלאומית הצרפתית. סופר רוסי בשם אליאס דה-סיאון (1843 - 1912) כתב פולמוס נגד שר האוצר הרוסי וויטֶה. הטקסט הזה שונה על ידי פיטר רטשקובסקי (1853 - 1910) ליצירה אנטישמית. רטשקובסקי היה המנהל של ה"אוכרנה" בחו"ל וחי בפריז. לפיו, הקונגרס הציוני הראשון שהתקיים ב-1897 הפך לאסיפה שבה יהדות העולם דנה איך עליה להגיע לשליטה עולמית. בעדויות אחרות מוזכרים אנשים אחרים אבל מקובל לקבוע שמיסטיקן נוצרי-אורתודוקסי בשם סרגי נילוס (-1862 1929) דאג ב-1905 להוציא את ה"פרוטוקולים" לאור. בתחילה הפרסום לא זכה להתעניינות אך בעקבות המהפכה הבולשביקית ב-1917 הוא תורגם והופץ במערב וגם הגיע לארצות הברית. בשנות העשרים של המאה הקודמת הדפיס הנרי פורד, יצרן המכוניות, חצי מיליון ספרוני "פרוטוקולים" בגרמנית וחילק אותם חינם. בעולם הערבי התחילה הפצת ה"פרוטוקולים" מ-1938 ביוזמת המופתי חג' אמין אל-חוסייני ומ-1948 גדלה החלוקה והתפוצה מאוד. באינטרנט ובתעמולה הערבית בכלל חוזרים ומצטטים את ה"פרוטוקולים" וחברת "אמזון" אף מוכרת את הספר למטרות "מחקר".

המשפט נגד "הפרוטוקולים"

לפני מלחמת העולם הראשונה קבע משרד הפנים הרוסי שמדובר בזיוף. ב-1921 פרסם עיתונאי אנגלי בשם פיליפ גרייבס סידרה של מאמרים בטיימס של לונדון בהם הוכיח שמדובר בהמצאה ובגנבה ספרותית. אך הניסיון הרציני ביותר של התקפת הנגד ל"פרוטוקולים" נעשה בברן בירת שווייץ. איגוד הקהילות היהודיות של שווייץ ניהל בשנים 1933-1935 משפט פלילי. המצב המשפטי היה קשה כיוון שלא היה קיים שום חוק נגד לשון הרע בפוליטיקה או בפרסומים שקריים מכל סוג. לכן טענו התובעים, עו"ד ג'ורג' ברונשוויג ואמיל ראז שהנאצים

המקומיים מפרים את החוק נגד הצגת סרטים וספרות זולה. כול זה קרה בעקבות אספה גדולה של המפלגה הנאצית שבה נמכרו ה"פרוטוקולים". התעמולה הנאצית הכריזה שהפרוטוקולים הם אמיתיים ושמדובר כאן בתוכנית סודית לפיה היהודים רוצים לשלוט בעולם בעזרת פוליטיקאים משוחדים, מתכוונים להניח פצצות ברכבות תחתיות ולנקוט באמצעים כלכליים נגד הנוצרים. התועמלן טען עוד ש"הפרוטוקולים" חוברו בקונגרס הציוני ב-1897 בבאזל. בדיון הראשון בנובמבר 1933 בבית המשפט בברן החליט השופט ולטר מאייר לאסוף חוות דעת שמאמתות את ה"פרוטוקולים". למרות שחמשת הנאשמים היו מואשמים גם בהסתה ובלשון הרע, התרכז המשפט סביב השאלה עד כמה אמיתיים ה"פרוטוקולים". בדיונים באוקטובר 1934 הופיעו עדים רבים: בצד התובעים היה הרב הראשי מרקוס ארנפרייס משטוקהולם ומספר רוסים

אנטי-בולשביקים שחיו בפריז ונחשבו כמי שיודעים איך נוצרו ה"פרוטוקולים". כמו-כן דובר על שותפות בין ה'בונים החופשיים' לבין היהודים, שותפות שבפועל לא הייתה קיימת, ועל מידת השתתפותם של יהודים במהפכה הבולשביקית ברוסיה. עד חשוב היה חיים וייצמן, לימים נשיא מדינת ישראל. בצד היהודי העידו 15 אנשים ובצד הנאצי העיד איש אחד. (עד מטעם 'הבונים החופשיים' היה תיאודור טובלר, יצרנו של השוקולד השווייצרי הנודע 'טובלרון').

בשלב השלישי של המשפט, באפריל-מאי 1935, הופיעו שני מומחים: הסופר קארל אלברט לוזלי וארתור באומגרטרן. שניהם העידו לטובת הצד היהודי והגדירו את ה"פרוטוקולים" כמזויפים. מהצד הנאצי העיד סגן אלוף בדימוס אולריך פליישהאור שטען שהפרוטוקולים הם פרי עטו של הסופר היהודי הנודע בכינויו "אחד העם". פליישהאור מומן על ידי הממשלה הגרמנית וניהל תעמולה אנטישמית בכל העולם.

בפסק הדין סיכם השופט מאייר וקבע שה"פרוטוקולים" הם אכן זיוף ודן שניים מתוך חמשת הנאשמים לעונשים סמליים: קנסות של 50 ו-20 פרנקים. את הוצאות המשפט החילו על הנאשמים. הצד המפסיד הגיש ערער לערכאה גבוהה יותר שבה זכו האנטישמים מסיבות פורמליות. השופט גרס שהסעיף בחוק "ספרות זולה" אינו מתאים לפמפלט פוליטי אלא מיועד רק נגד פרסומים לא מוסריים. בכל זאת חייב את הנאצים בתשלום ההוצאות המשפטיות בנימוק: "מי שמפיץ פרסומים שפלים כגון אלה חייב בהוצאות המשפט".

נותרנו עם השאלה איך זיוף ספרותי-אנטישמי נשאר רב מכר יותר ממאה שנה.

פרשת קלאדובו – שאבאץ

מיכל שיבולת

השנה 1939, קבוצה בת כאלף ומאתיים יהודים מגורשים מתכנסת יחדיו. רובם מווינה אך גם מצ'כוסלובקיה, מגרמניה ומפולין. הם חוברים יחד לקבוצה שמאוחר יותר קיבלה את שמה "מעפילי קלאדובו – שאבאץ. יעדם הוא עלייה לארץ ישראל בסיוע ובארגון הנהגת הישוב בארץ, בעיקר ה"מוסד לעליה ב'". שלוש ספינות נהר נושאות אותם על הדנובה, נתיב מים בינלאומי בדרך לנמל סולינה שברומניה אל אנייה של "המוסד" שהייתה אמורה להובילם ארצה.

המתנה בקלאדובו

בשיוטן על הנהר, עוגנות הספינות מול הכפר קלאדובו ביוגוסלביה. הסיבות שונות: קפיאת הנהר, היענות ממשלת יוגוסלביה לדרישות הבריטים המושלים בארץ-ישראל להגביל את מספר היהודים שיעלו ארצה ובעיקר - האנייה שהייתה אמורה לעגון ולהמתין להם בנמל הרומני סולינה שבשפך הנהר לים השחור, עדיין לא הגיעה לשם. המעפילים "נתקעו" אפוא בכפר למשך כשנה. הם מצאו את עצמם "יושבים על המזוודות" בשל ההבטחות החוזרות ונשנות המגיעות מהארץ להמשך המסע ארצה. בינתיים, כל שמתארך הזמן וההבטחות לא ממומשות הם מקיימים חיי קהילה יהודיים מלאים בעזרתה הרבה של הקהילה היהודית ביוגוסלביה.

המתנה בשאבאץ

מבנה אחסון בעיירה קלאדובו שם הלינו את פליטי פרשת קלאדובו שאבאץ

בספטמבר 1940 – היוגוסלבים מורים על העברת כל הקבוצה לעיירה שאבאץ, הממוקמת בתוך המדינה, הרחק מיעדם הנמל שברומניה בשאבאץ שוב הבטחות וחיים "על הקצה" מול פעילות יום יומית וחיי קהילה מלאים. כך עוברים עוד כ- 10 חודשים. ה"דאריין", אנייה שיעודה הפלגה בים התיכון ושנרכשה במיוחד עבור הקבוצה, נמכרה לבריטים. כשהוחזרה האנייה לידי אנשי "המוסד לעליה ב'" היה זה מאוחר מדי.

250 אשרות כניסה לארץ-ישראל (סרטיפיקטים) מתקבלות מ"עליית הנוער" באישור הבריטים עבור בני

אנדרטה בקלאודו לזכר הפליטים היהודים שנרצחו בדרכם לארץ-ישראל

העיירה שאבאץ כיום

הנוער שבקבוצה. 200 מהם מספיקים לצאת בדרך היבשה ומגיעים ארצה בשלום. קבוצת הנערים האחרונה לא זכתה לממש את אישורי העלייה וחבריה נספו.

באפריל 1941 הגרמנים

פלשו ליוגוסלביה ונכנסו לשאבאץ.

ההשמדה האכזרית

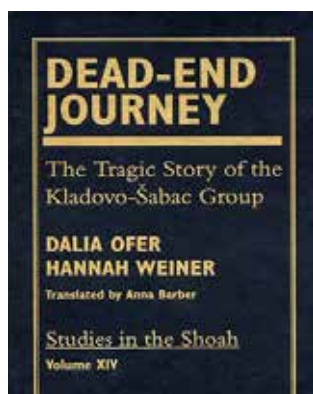
כ – 1000 המעפילים נופלים בידי הנאצים וגורלם נגזר. הגברים אולצו לחפור בורות במו ידיהם והנאצים ירו בהם אל תוך הבורות. הנשים והילדים נשלחו למחנה "סיימישטה" שבבלגרד ולאט לאט הומתו במשאית "זאורר" הידועה לשמצה. משאית ההמתה בגז נסעה ברחובות בלגרד, בתוכה הנשים והילדים מהשיירה וצינור המפלט שלה מופנה פנימה. הגזים חנקו אותם למוות. הגברים קבורים בקבר אחים בבלגרד לשם הועברו עצמותיהם אחרי המלחמה. הנשים והילדים – לא קבר להם ולא זיכרון. הם נשרפו ע"י הנאצים ואפרם פוזר על פני הנהר. לשיירת קלאודו – שאבאץ היה כל מה שצריך על מנת להינצל: תמיכה מראשי הישוב בארץ, כסף בו קנו לעצמם מקום באוניות שלא הגיעו, מורל גבוה, אמונה דתית ואמון בהנהגה – כל זה לא עמד להם. מעפילי שיירת קלאודו – שאבאץ, לא הגיעו ארצה. במקום זה הם עונו, נרצחו, נעלמו ונשכחו. הייתה זו קבוצת המעפילים הגדולה ביותר שנרצחה בדרכה לארץ המובטחת.

לא שוכחים

בימים אלה נחנך גן הנצחה, המספר את סיפור השיירה. הפרויקט ממומן כולו מתרומות בני המשפחות. באתר גם משחק חינוכי המפעיל את הילדים להכרת הפרשה. בית הספר "בן גוריון" הסמוך לגן אימץ את הפרויקט ומלמד ע"פ תכנית לימודים מיוחדת את סיפורם. עיריית כפר סבא שהקצתה את "גן קשת" למטרת ההנצחה, הבינה שזו הזדמנות חשובה בעלת צדדים חינוכיים משמעותיים וסייעה רבות בהקמת הגן.

עוד ספר על פרשת קלאודו - שאבאץ

צילום הספר על פרשת קלאודו שאבאץ מאת דליה עופר וחנה ויינר

פרופסור דליה עופר שחקרה את הפרשה

על מי ששרדה ומי שלא שרד בשואה

קלמן בר-אילן

זהו סיפורה האמיתי של רעייתי שושנה בר-אילן. היא נולדה ב-18 בינואר 1931 בפרנקפורט, גרמניה, בשם סוזנה שרה היינמן. היו לה עוד אח בכור ושתי אחיות בוגרות ממנה. את האח שילח אביה עם קבוצת נערים יהודיים לאנגליה (קינדר-טרנספורט), כיוון שהיה מבוקש על ידי הנאצים לאחר שהרביץ מכות נמרצות לאחד מהם. באנגליה היו אלה משפחות יהודיות אשר קלטו והיו ערבות לאותם נערים ואף שימשו להם אפוטרופוסים, שהרי הגיעו מארץ אויב.

אימא נטשה וזנחה את בנותיה

שושנה חוותה את ליל הבדולח ב-9 בנובמבר 1938 והיא בת 7, כששרפו הנאצים את כל בתי הכנסת ברחבי גרמניה. באותו היום אף ראתה איך זרקו אבנים לביתה וניפצו שמשות. ביום המחרת אסרו הגרמנים

את אביה. אמה, שהתגיירה כאשר נישאה לאביה, עזבה את הבית וחזרה לנצרות. כך הותירה לבד בדירה את שלושת בנותיה. קשה להבין את המעשה הבלתי נתפס הזה, שאימא נוטשת כך את שלושת בנותיה

ומפקירה אותן לגורלן. אולי זה קרה בלחץ משפחתה, אולי חשבה שתוכל לחזור מאוחר יותר לקחת את בנותיה לאחר שחזרה לנצרות, אולי הבינה שאין כל סיכוי שתוכל להציל את בנותיה ולפחות תוכל להציל את עצמה. מן הסתם ההחלטה הייתה קשה מנשוא עבודה, ואולי אפשר לייחס זאת לאווירה הכללית באותן שנים בגרמניה – אווירה של לחץ, בלבול וחוסר אונים.

מחסה בבית יתומים

כשחזר אביהן ממאסרו, הוא העביר את שושנה ושתי אחיותיה לבית היתומים היהודי בפרנקפורט. בשנתיים ששהתה בבית היתומים היא לא למדה בבית ספר, אלא למדה שם עברית יחד עם שאר היתומים. הם התפללו בעברית כיוון שבית היתומים היה דתי. את שעות הפנאי בילתה שושנה במשחקים שונים כמו מחבואים, קלאס, כדור ועוד. כעבור שנתיים, בשנת 1940, התמזל מזלן של שושנה, אחיותיה ועוד אחת עשרה בנות מבית היתומים, והן קיבלו אישור מממשלת המנדט הבריטי לעלות לפלשתינה. וכך לכל ארבע עשרה הבנות הונפקו דרכונים נאציים שבתוכם חותמות המאשרות מעבר באיטליה ואישורי כניסה לפלשתינה (ארץ-ישראל). את הדרכון הנאצי ובו החותמת בצבע אדום היא שומרת עד היום.

שושנה מספרת שעלתה לרכבת בפרנקפורט יחד עם אחיותיה ויתר הבנות כאשר אביה בא לרציף להיפרד מהן, וזו הפעם האחרונה שראתה אותו בחיים. לאחר מכן אביה לא עמד בעינוי הנפש והגוף שעבר, והלך לעולמו.

המכתב האחרון של אבא שהשאיר לבנותיו ולבנו טרם התאבדותו:

פרנקפורט, 10 ביוני 1940

לואיזה, רות וסוזי היקרות,

כאשר יגיע מכתבי זה לידיכן יהיה, כבר זה זמן רב, שלום עלי אדמות. אתן בוודאי תשמענה או תקראנה מתוך עיתונים וספרים על דרך הייסורים שאנו חווים כאן, וכל אשר תשמענה ותקראנה, ילדותי היקרות, יישמעו כמו סיפורי אגדות. אבל הם כל האמת במלואה כלשונה וכרוחה.

מטרתי היחידה הייתה לראותכן עוד פעם אחת בחיים. אבל לא נותרה לי כל ברירה. גם אני חייב הייתי ללכת בדרך כל חי ולהגיע לבית הקברות, במקום לחזור שוב אל המצוקה והצער.

יקרותי, מחשבותי יום ולילה היו אצלכן, אלא שאלוהים לא רצה בזה. על כל פנים אני מוסר לכן ולדרככן את ברכותי האבהיות. יהי רצון ויהיה לכן כל טוב.

יהי רצון ואלוהים ישמרכן וינצור אתכן בדרך החיים שלכן. חיזקו ואימצו ביחד, וכאשר לאחת מכן לא

יהיה טוב כל כך אזי עזרו האחת לרעותה בעצה ובמעש כדי שאף אחת מכן לא תדע צער ומצוקה. ילדותי היקרות, אנא סלחו לי על צעדי זה שעשיתי. על כל פנים סלחו לי על המחלה וגועל הנפש כנגד האנושות. כאשר דודה לני ודוד ארתור יבואו אליכן אנא תנו לשניהם את מלוא הכבוד הראוי שאפשר לתת. כיוון ששני אנשים אלה הם היחידים אשר עמדו לצדי בשעות משבר בעצה ועידוד. כל שאר האחרים לא ראויים לקבל את תשומת לבכן כי רובם לא שווים לחיות עלי אדמות. ילדותי היקרות, יכולתי למלא ששה עמודים שלמים כאלה, אך מה זה יעזור? בזאת לא מגיעים לשום דבר. אני כמעט משוכנע, שאתן ילדותי היקרות, תמלאנה את בקשותי האחרונות ואני יודע שאתן אוהבות אותי כשם שאני אוהב אתכן ואתם גם חשבתם ימים ארוכים על אבא שלכן האומלל. כשם שאתן במחשבותי נותרתן ואתן – משאלתי היחידה בחיים. אשאיר אחרי גם מכתב למקס. במידה והוא לא יקבל אותו אנא שימרו אותו על מכתבי זה כי הוא מיועד אליו במידה שווה. ובכן ילדותי היקרות, תחיו ברווחה ואושר. לכל אחת רב שלומות. חיזקו ואימצו. לכל אחת השלום שלה. שימרו אחת על רעותה ושיהיה לכן כל טוב. מנשק אתכן בלבביות והרבה פעמים אביכן האוהב תמיד. האלוהים ישמרכן. האלוהים יצילכן. האלוהים ישמור צלמכן. כן יהיה רצון. א מ נ .

קלמן ושושנה בר-אילן הנם חברי ארגון משנת 1999. קלמן יליד רומניה, כיום בן 92 עלה לישראל בשנת 1935. שושנה ילידת גרמניה, כיום בת 88, עלתה לישראל בשנת 1940, מבית היתומים היהודי בפרנקפורט. קלמן הגיע לחיפה ב-1935 עם עלייתו לישראל ושושנה הגיעה ממקום קליטתה כילדה בארץ לחיפה מיד לאחר מלחמת השחרור. קלמן עבד 40 שנה בחברת חשמל ושושנה עבדה 40 שנה בבנק אוצר החייל. לקלמן ושושנה 2 ילדים, בני 60 ו-58 וחמישה נכדים. הכתבה לקוחה מתוך ספרון: "סיפור חיי", שהוציא קלמן לפני שנתיים למשפחתו, כשמלאו לו 90.

מהנדס-אדריכל הנס יוחנן זובלזון (סובלזון)

אמירה קהת ויעקב שורר

בעמותה לתולדות חיפה נמצא חומר רב ומעניין על תרומת עולי מרכז- אירופה להתפתחותה של חיפה. התרומה בלטה בתחומים שונים כגון רפואה, הנדסה, אדריכלות, משפט, תעשייה, מסחר ועוד. לדאבוננו, רבים מהאנשים הטובים שתרמו בתחומים הללו נשתכחו בחלוף השנים. לפיכך חשבנו כי נכון וראוי לתאר את מעשיהם בחיפה ולהעלות קווים לדמותם.

בעקבות הרצל – מווינה לחיפה

הנס יוחנן זובלזון נולד בווינה, בירת אוסטריה, בשנת 1890. הוא סיים את לימודיו בבית"ס הגבוה הטכני בווינה, ולאחר שקיבל תואר של מהנדס בניין ואדריכל פתח שם משרד פרטי. הנס נישא לגרטה לבית כהן, ילידת וינה 1892.

לזוג נולדו שתי בנות: יהודית (ברנשטטר), בשנת 1922, וחווה (חלמיש), בשנת 1925. לדבריה של הבת, חווה חלמיש, השם זובלזון בא אולי מפרוות צובל, וייתכן, שבעבר הרחוק מישו במשפחה היה פרוון.

הנס זובלזון, (הצילום הומצא לנו באדיבות חווה חלמיש)

בזמן לימודיו בבית הספר הגבוה הטכני בווינה, הנס היה חבר באגוד סטודנטים יהודי בשם Juedische Lese und Rede Halle. הודות לאווירה ששררה בין הסטודנטים היהודים וקריאת ספריו של הרצל, זובלזון נחשף שם לציונות.

בפברואר 1925 ביקר הנס זובלזון בארץ בראש קבוצה של ציונים, שתכננו את עלייתם ארצה. גרטה סובלזון התוודעה לציונות בעיקר עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, כאשר עבדה בקהילה, בעזרה לפליטים יהודיים שהגיעו ממזרח אירופה בחוסר כל. במרץ 1926 הנס זובלזון עלה ארצה כדי להכין את הקרקע לעלייתה של המשפחה. החלטתו להתיישב בחיפה נובעת, כנראה, בעקבות קריאת ספרו של הרצל: "אלטנוילנד". גרטה והבנות הגיעו ארצה בספטמבר 1927.

מהעיר התחתית להדר הכרמל וגם לקיבוץ מעגן-מיכאל

המשפחה גרה תחילה חודשים ספורים במרכז המסחרי הישן - המוכר בכינוי "השוק הטורקי" - ליד

הנס זובלזון עם בנותיו ליד בית מגוריהם בפינת חסן שוקרי 1 ומעלות הנביאים, 1928

שפת הים (כיום רחוב העצמאות) לפני הקמת הנמל. לאחר מכן גרו בבית קטן, שניצב עד היום בפינת רחוב חסן שוקרי ומעלות הנביאים. לאחרונה נעשתה בבית עבודת שימור, לקראת בניית בית גדול על המגרש. בזמן המאורעות של 1936-1939, מזרקה בידי פורעים פצצה לבית הכנסת 'הדרת קודש', שניצב במורד מעלות הנביאים ואז החליטה משפחת זובלזון לעבור להדר הכרמל. בשנת 1938 גרו

במשך שנה ברחוב ירושלים 18. משם עברו לבית פרוסטיג ברחוב שבתאי לוי 15. משרדו של זובלזון היה תמיד בדירה בה גר.

הבנות למדו בבית-הספר "הריאלי" בהדר הכרמל. הבת הבכורה יהודית עזבה את בית הוריה עם נישואיה בשנת 1944. הבת חוה עזבה את הבית בגיל 18, כדי להצטרף לחבריה בגרעין הצופים א', שקם בשנת 1941 והתמקם בפרדס חנה. אחר כך הם התיישבו זמנית ב"גבעת הקיבוצים" ליד נס ציונה (כיום נמצא שם "מכון איילון"). בשנת 1949 הגרעין עלה להתיישבות קבע בחוף הכרמל והקים את קיבוץ מעגן מיכאל. בשנת 1952 גרטה עזבה את חיפה ועברה לגור במעגן מיכאל בקרבת בתה חוה. גרטה, שהתמחתה בחיפה בגידול קקטוסים, המשיכה בכך גם במעגן מיכאל וגן הקקטוסים הנהדר שהקימה נמצא כיום בשולי הקיבוץ. גרטה זובלזון נפטרה בקיבוץ מעגן מיכאל בגיל 98 בשנת 1991.

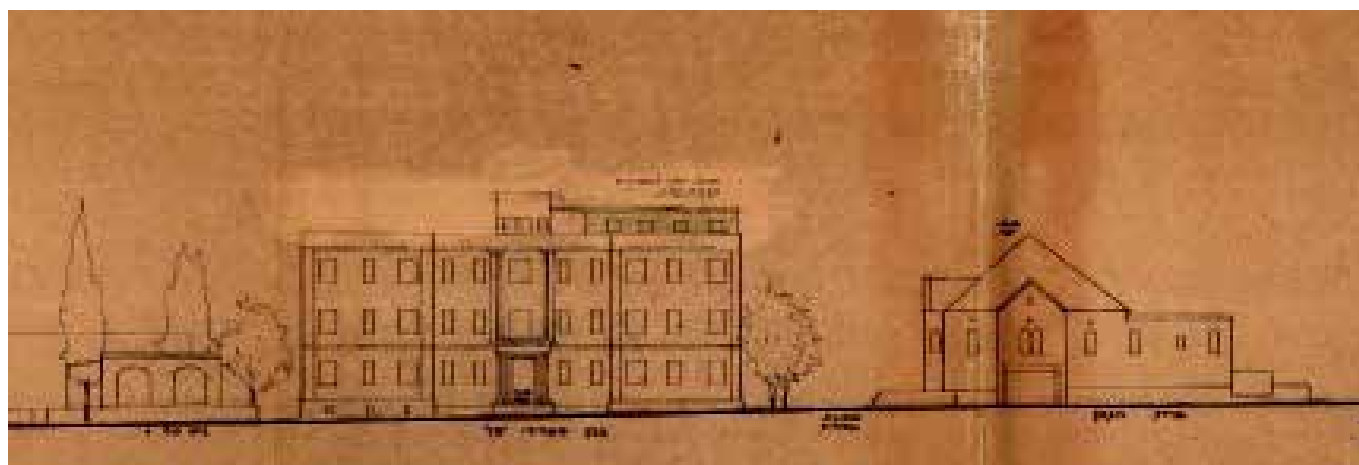
קברו של אדריכל יוחנן הנס זובלזון במעגן מיכאל

הנס זובלזון נשאר בחיפה והתגורר ברחוב עקיבא 39, שם חי עד פטירתו בשנת 1961. הובא למנוחת עולמים במעגן מיכאל.

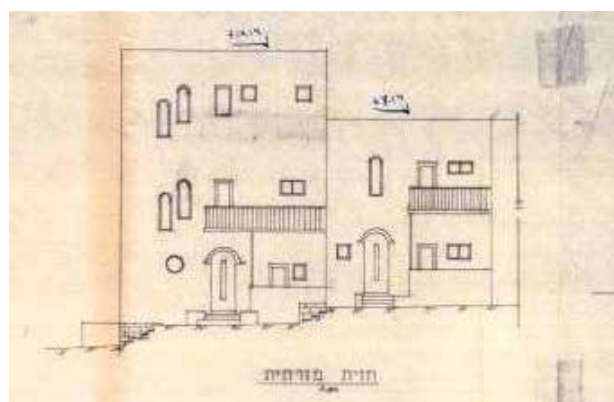
הנס זובלזון תכנן בתים רבים בחיפה עד שנת 1937 לערך. אז החלה האטה בבנייה עקב משבר כלכלי שפקד את הארץ. במלחמת העולם השנייה עבד במחלקת עבודות ציבוריות של ממשלת המנדט הבריטי, ופיקח על בניית תחנת המשטרה בפתח תקווה. בתקופה זו היו לו מעט פרויקטים כאדריכל עצמאי. הנס זובלזון השתתף בתחרויות רבות לתכנון מבני ציבור, ביניהם בניין בית הכנסת הגדול ברחוב הרצל. רוב הבתים שתכנן היו בסגנון האדריכלות הבינלאומי (סגנון אקלקטי בשונה מסגנון ה"באוהאוס" המיוחס לו לעתים בטעות).

להלן רשימה חלקית של מבנים שתכנן בחיפה. הם עדיין ניצבים בעירנו וכמה מהם מיועדים לשימור:

- בית IPC חברת הנפט העיראקית - ברחוב הגפן 4. הבית ניבנה ב-1932 ביזמת עזיז כיאט והבניין הגדול נמכר על ידי כיאט לחברת הנפט העיראקית.
- ביתו של יעקב מושלי ובתים נוספים ב"שכונת מושלי", ברחוב מחניים שבמרכז הכרמל
- בית משה לוי ברחוב הרצליה 26.
- בית ברחוב הרצליה 18, שנבנה בשנת 1932 עבור פרד כיאט.
- בית עמבור ברחוב קדימה 32.
- בית גליקין ברחוב אחד העם 5א (ידוע בשם "וילה מגדל") בשנת 1931-2.
- בית מגורים ברחוב חורב 9, אחוזה.

תכנית למבנה ברחוב הגפן 4 (בניין IPC) – מתוך תיק מחלקת ההנדסה בעיריית חיפה

חורב 9, מתוך תיק הבנייה במחלקת ההנדסה בעיריית חיפה

חברת הנפט העיראקי, ברחוב הגפן 4.
כיום זה בית חולים סיעודי "נוף הגפן"

האדריכל הנס זובלזון, פעל בחיפה בשנים 1926–1961. את מרבית המידע על אודותיו קיבלנו מבתו, חוה חלמיש, חברת הקיבוץ מעגן מיכאל, ותודתנו נתונה לה.

“זיכרונות לוקחים אותנו לטיול” (י.חזן) על סגולותיו וחיוניותו של מנגנון הזיכרון

פיה פודושין

בתקופה זו של השנה ישנם ימים בהם אנו מתמקדים בזיכרון: בליל הסדר אחת המצוות העיקריות היא מצוות “והגדת לבנך” שמשמעותה העלאה מהזיכרון את סיפור יציאת מצרים והעברתו מאב לבן. לאחר הפסח מגיעים יום הזיכרון לשואה ולגבורה ויום הזיכרון לחללי צה”ל וחללי פעולות האיבה. ימים אלו שייכים לזיכרון הקולקטיבי של עמנו אך לכל אחד יש את הזיכרון הפרטי שלו בהקשר לכך וזיכרונות רבים אחרים.

מהו זיכרון? זיכרון הוא יכולתו של האדם לאגור מידע מהסביבה דרך החושים בצורה פסיבית או אקטיבית ולהשתמש בו בעת הצורך. במוח האנושי קיימים יותר ממאה מיליארד תאי עצב היוצרים רשת סבוכה ומורכבת והזיכרון מתהווה כאשר דחף עצבי גורם ליצירת קשרים כימיים בין תאי העצב במח. ד”ר י. חלמיש מסביר שתפקידו של הזיכרון הוא לא לספר לנו מה קרה בעבר אלא לקדם את ההישרדות שלנו בעתיד. מתוך הבנה זו, חוקרי המוח טוענים שאם המוח אינו מתייג גירוי מסוים כחשוב כלומר, כמקדם הישרדות, המוח לא יקדד אותו לרשת הזיכרון. יותר מכך, המוח ישקיע אנרגיה כדי ליצר שכחה על מנת לידע שאמנם בעבר תויג כחשוב אך כיום כבר אינו חשוב. הזיכרון חיוני ליכולת הלמידה בכך שהמנגנון המוחי מאפשר לצבור ניסיון וידע מחוויות עבר שהיו בעלות משמעות וכך להבין ולפרש חוויות חדשות. הפרשנות תורמת ליכולת ההסתגלות שלנו ומסייעת בפתרון בעיות המבוססות על תפקוד הזיכרון וכך גם מסייעת בקבלת החלטות אשר מכוונות את התנהגותנו. לפי ויקיפדיה ניתן לחלק את תהליך יצירת הזיכרון ושמירתו לשני שלבים לפחות: שלב יצירת הזיכרון לטווח קצר ושלב הזיכרון לטווח ארוך. הזיכרון לטווח קצר הוא בעל קיבולת מוגבלת של 2-7 פריטים ונמשך עד שעות בודדות. הזיכרון לטווח הארוך הוא בעל קיבולת בלתי מוגבלת ויכול להישמר זמן רב לעיתים למשך כל החיים וקשה למחוק אותו.

בשנים האחרונות החלה להתפתח גישה חדשה המדברת על רמות של זכירה. ככל שאירוע או חוויה הם עמוקים יותר, משמעותיים יותר, בולטים יותר או חשובים לאדם לזכור אותו, כך הזמן שיידרש להן כדי להימחק, יהיה ארוך יותר. כושר הזכירה תלוי בגורמים שונים כמו מצב הגוף (עייפות, מחלות), בשקט הנפשי, במידת ההתעניינות וכו’. בנוסף הנמכה נורמלית ביכולת הזיכרון חלה בעקבות ההזדקנות. יכולת הזיכרון עולה עד גיל 25 – 30 ולאחר מכן פוחתת באופן הדרגתי. כשל זיכרון יכול להיות בקליטתה של החוויה, באחסונה ו/או בשליפתה. קיימות טכניקות לזכירה ובאתר “טבע” מצויים טיפים לשמירה על הזיכרון: שמירה על כושר מנטלי: ע”י מילוי תשבצים, לקיחת מסלולים חלופיים בעת נהיגה או הליכה, לימוד נגינה, התנדבות. מפגש עם חברים באופן קבוע: אינטראקציה חברתית מסייעת להתמודד עם דיכאון ומתח – שני

גורמים שעשויים לתרום לאובדן הזיכרון.

שמירה על הסדר: ניהול רשימות של משימות, פגישות, אירועים. רצויה התמקדות במשימה אחת. הקפדה על שינה טובה: לשינה תפקיד חשוב בכל הנוגע לאחסון ושמירת הזיכרונות. רצוי לישון 7 – 9 שעות בלילה. הקפדה על תפריט בריא: יש לשלב פירות, ירקות, דגנים מלאים ובשר דל שומן בתפריט. שתית כמות אלוהול גדולה עלולה לגרום לבלבול ואובדן זיכרון.

פעילות גופנית: מגבירה זרימת דם למוח ולכלל האברים. מומלץ: 150 דקות בשבוע הליכה מהירה או 75 דקות בשבוע ריצה.

איזון מחלות כרוניות: ביצוע המלצות רפואיות ובדיקת תרופות שיכולות להשפיע על הזיכרון.

אכילת מזון המכיל אומגה 3: חומצות החיוניות למוח. הן נמצאות בדגי ים, זרעי פשתן, סויה ואגוזי מלך. הפסקת עישון.

לסיכום: ללא שמירה על מנגנון הזיכרון, החיים יהפכו למורכבים מאירועים רגעיים ואנו עלולים לאבד את תחושת ההמשכיות. מכאן, הזיכרון הוא רכיב בסיסי במהותנו כאדם.

פיה פודושין, חברת ארגון ופעילה מתנדבת, כיהנה כמנהלת ביה"ס לאחיות של בית-החולים "בני ציון".

סיפורים מאתיופיה

אילנה זבירין

אתיופיה היא לא מה שחשבנו. אנחנו יודעים מעט בעיקר בזכות העולים לישראל, שעלו מחלקה הצפונית של אתיופיה. לעמת זאת חלקה הדרומי של אתיופיה מיושב בדלילות, ובהרבה קבוצות אוכלוסייה שתרבותה עדיין לקוחה כאילו מתקופת האבן, בעיקר באזור הנהר אומו. בקתות קש, חיים מהיד אל הפה, חברות חצי-נוודות, אפס טכנולוגיה ועדיין מעט מגע עם העולם האירופי-מערבי. באזור זה בילינו ששה ימים מרתקים וביקרנו כמה חברות כאלו.

והרי לכם סיפור מיוחד לגבי הצילומים: מקובל, כמעט באופן גורף שלא מצלמים באפריקה בלא קבלת רשות מהמזלם. בתרבויות רבות עדיין מאמינים שהצילום

"לוקח" משהו מנשמת המזלם ולכן נרתעים אנשים מלהצטלם. בקרב שבטי נהר האומו בדרום אתיופיה, הפכה האמונה הזו למסחר מתוחכם ביותר. כיום, אפשרי לצלם, בתיווך של "מקשר" אבל בקבלת רשות המותנית בתשלום. התשלום הוא לצילום אחד. האנשים הללו, למרות שאנו מתייגים אותם כבעלי תרבות קדומה, קלטו יפה שכל "קליק" הוא צילום, וכל נגיעה בטלפון הנייד הוא גם צילום, כך שכל נגיעה בנייד מתוספת לתשלום. החשבון גדל ככל שיש יותר מצולמים. אישה ותינוק נחשבים לשני מצולמים. אם האישה בהריון וזה מתברר לרוב לאחר הצילום המחיר עולה. צילום סלפי עם המזלם, דמות המצלם נוספת לחשבון. אם במקרה עובר מאחור אדם נוסף הרי שהוא נחשב למזלם נוסף. במקרה מסוים בחרתי כאובייקט לצילום אישה משבט המורסי שנראתה לי אטרקטיבית לצילום. היא הסכימה להצטלם. לאחר משא ומתן הצטרף גבר ורצה להצטרף לצילום. מאחר ותלבושתו ומראהו מצאו חן בעיני התחיל משא ומתן חדש. בדיעבד התברר לי שאלו הם בעל ואשה. ולבסוף נעמדו השניים בפוזת וצילמתי.

שילמתי לפי החישוב שלי, לשתי דמויות, ואז ביקש האיש את חלקו. לא היה לי כסף קטן ולאשה לא

היה עודף (כמובן!!). ביקשתי שיחלקו את הכסף ביניהם. הבנתי שהאיש לא מרוצה, והוא למעשה רדף אחרי אף באיומים. כדי לצאת מהעניין הצעתי לו גם כן תשלום, למרות שזה בהחלט לא מצא חן בעיני ולא מקובל. זה לא עזר. הבנתי, מכל תנועות הידיים והצעקות שיש כאן בעיה. קראתי למדריך האתיופי שליווה אותנו, והוא ניסה לתת לאיש עוד כסף רק כדי לסיים את המהומה. לא עזר וקראנו למדריך המקומי שדיבר בשפת אותו שבט. לאחר תרגום כפול התברר שלא הייתה בכלל בעיה של

כסף אלא של כבוד. הגבר נעלב שאת המשא המתן לא התחלתי אתו אלא עם אשתו. הוא דרש פיצוי ולא כספי. לא ידעתי איך לסיים את הפרשה. בפאז' שלי היה לי חטיף שהיה עטוף בנייר כסף. זה מצא חן בעיניו וזו הייתה התמורה והפיצוי ל"עוגמת הנפש והעלבון" שגרמתי לו. סוף טוב הכל טוב והצילום לפניכם כהוכחה!! האישה חובשת לראשה קרניים של פרה לקישוט. שפתה התחתונה נמתחה במשך שנים ע"י הכנסת דסקית חימר. זה אידיאל היופי של נשות אזור זה.

אגב- מה הם עושים בכסף כשאין מה לקנות ואין היכן לקנות? הולכים כמה ימים לכפר קרוב שבו אולי יש סחר חליפין, ומשם מתגלגל הכסף עוד כמה ימי הליכה לכפר שבו אפשר אולי לקנות עז או פרה..

חווייה נוספת מביקור אצל בני שבט ההאמר: למזלנו, הגענו ביום של חג וטקסים מיוחדים. נשות ההאמר מושחות את ראשן בבוץ מעורב בשומן, וכך נראית התסרוקת שלהן כאילו יצאו הרגע מהמספרה.. אלא שמקרוב רואים עוד משהו: למרות חלקי הביגוד שלהם, לרוב הנשים גב חשוף ולבגרות יש צלקות גדולות ועמוקות המקשטות את גבן. מקור הצלקות הוא הצלפות בקני במבוק

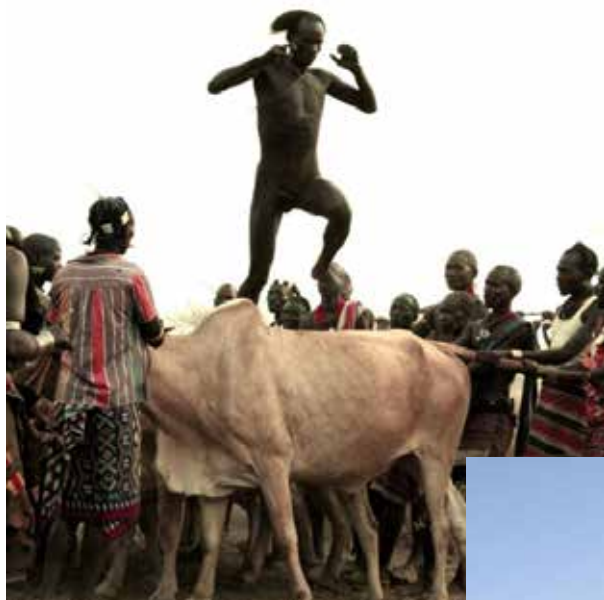
שמצליפים עליהן גברי השבט. או אז הנשים מכסות את הפצעים באפר על מנת שהצלקת תגליד ותבלוט ככל שאפשר. צלקות אלו הן מקור לגאווה לאשה הנושאת אותן. היא יכולה להראות לכולם שיש לה בעולם

הרבה גברים המגינים עליה. מי שהצליף עליה יכול להיות בעלה וכל אחד מבני משפחתה, ואפילו ידידי המשפחה. אישה כזו, המסתובבת לבדה במרחבים החשופים מציגה לעין כל שאסור לפגוע בה. בקיצור: זוהי תעודת ביטוח, או "פרוטקשן". מכל מקום, כדי להשיג את הצלקות המיוחלות מתגרות הנשים בגבר ע"י ריקודים מסורתיים והעלבות פומביות, עד שאינו מתאפק ומצליף בה. אגב, אף צעקה לא נשמעה.

אבל אנחנו באנו כדי לראות משהו אחר: את המאורע שבו הגברברים קופצים מעל לפרים. זהו אירוע חגיגי ומיוחד שבו מתנסה גבר משבט ההאמר פעם בחייו. המטרה היא לקפוץ מעל גבם של כמה שיותר פרים המוחזקים אחד ליד השני. למעשה, חובה, או זכות זו מקנה לו את הסטטוס המיוחל בשבט, ואת ההכרה שהנה הוא יכול

גם להקים משפחה. כשאירוע כזה מתרחש מופצת הידיעה בין תושבי הסביבה, ואף מעט תיירים כמונו, הורשו לצפות באירועים, תמורת תשלום גבוה למדי. בשעות שלפני ה-bull jumping עוסקות הנשים, בראשות "מעודדת מקצועית" בריקודים מסורתיים ובהקנטת הגברים למשכם להצלפות, כפי שהוסבר לעיל. במקביל, מעט מהגברים שמועמדים לעבור את הקפיצות מעל לפרים מובלים לאזור הטקס, נצבעים בציורים מסורתיים, מכוסים בעלים ובשומן. כל ההכנות הללו נמשכות שעות רבות בחום הלוהט. ואז סוף סוף הולכים למקום שבו כונסו הפרים. אנשים חסונים מובילים את הפרים בשורה ומחזיקים אותם אחד ליד השני. המועמדים נערכים לקפיצה... וזו ההזדמנות הכמעט יחידה שלהם בחיים לעבור לשלב הבא בחיים. אולי תינתן לנכשלים עוד הזדמנות אחת בלבד, ואולי לא. אנחנו צפינו בשני אנשים שקפצו ודילגו מעל 4 פרים. מבחינתם זו הייתה הצלחה. משפחתם הזמינה את החוגגים לעבור לכפרם לחגיגה שאמורה הייתה להימשך ימים ספורים ובמהלכה המשפחה תאכיל את המוזמנים, צעירים יכירו אחד את השני ואולי זה יוביל לנישואין.

אנחנו חזרנו מותשים בהליכה מאומצת לג'פים שלנו.

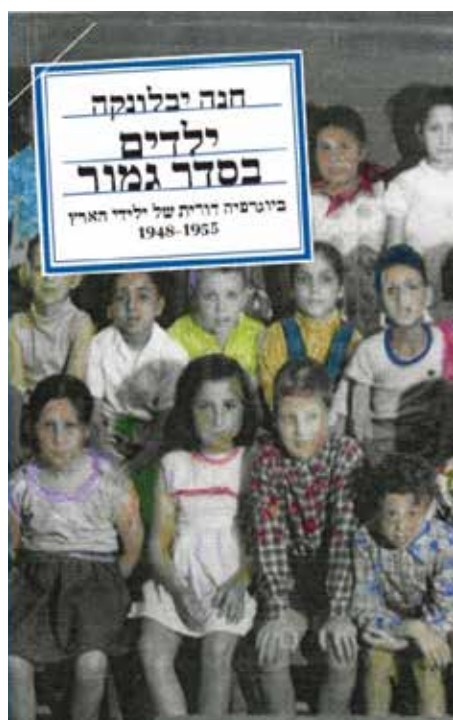
ספרים רבותי ספרים

לא ממש בסדר גמור

על ספרה של חנה יבלונקה "ילדים בסדר גמור"
ביוגרפיה דורית של ילידי הארץ 1948-1955

רעיה טילינגר

אני ילדה בסדר גמור. זאת אומרת, אני מעט מבוגרת מן הדור המוזכר בכותרת, אבל אם להרחיב קצת את הגדרת השנים עליה החליטה המחברת, אני לגמרי שם ולכן אהבתי מאוד את הספר הזה.

פרופ' חנה יבלונקה היסטוריונית מאוניברסיטת באר שבע מספרת את סיפורם של הישראלים שנולדו יחד עם המדינה והאחרונים שבהם היו חיילים בצבא הסדיר במלחמת יום הכיפורים. היא קוראת לכול הדור "ילדים בסדר גמור". מה המשותף לכולם? בלשונה של יבלונקה: "ההיסטוריה העמידה אותנו בצל הורינו, הם היו דור תש"ח, אלה שלחמו והקימו את המדינה, או צלחו את השואה, או הגיעו אחרי תלאות ומסעות קשים, אחוזי התלהבות, לארץ הקודש מארצות האסלאם... מי שנולד ב 1948 כבר נולד ל"יום קטנות", למדינה קיימת..."

זו גם ההיסטוריה שלי. נולדתי כמה שנים לפני קום המדינה, להורים שעזבו את אירופה לפני החורבן ועד יום מותם ראו במדינה, יציר כפיהם, התגשמות מופלאה של חלום שחלמו עבורם ועבור משפחותיהם. אני

דור ראשון להגשמת החלום. איך מתארת יבלונקה את הדור הזה שהיא קוראת לו דור ה"ילדים בסדר גמור"? "למדינה שאליה נולדנו היו גבולות שצרבו אותה בתודעתנו כישות משפחתית...הם (הגבולות) היו בכול אשר פנינו: בינינו לבין הורינו...בינינו לבין מורינו...בין הבנות לבנים. ידענו היטב מה מותר, מה אסור... מעט מאוד התלוננו...ידענו את מקומנו. חיינו היו ניסיון מתמיד לרצות את הורינו ואת המדינה, להיות ילדים בסדר גמור. לא פחות ולא יותר."

באמצעות נתונים סטטיסטיים וגוף ציטוטים מרהיב מספרות, עיתונות, עיתונות ילדים של התקופה, ספרי זיכרון לנופלים וכתובה שהיא כמו סיפורת, מדגימה המחברת את מקומו של הדור בעיני הוריו, רבים מהם ניצולי שואה. בלשונה של אליעזר זיסקינד המצוטט בספר: "בילדינו, בנכדינו ובדורות הבאים רואה אני את הזלזלים הרכים שהשורשים העמוקים הצמיחו אותם." המשפחה שגדלו בה ה"ילדים בסדר גמור" הייתה הוכחה ניצחת ליכולתו של העם לשרוד על אף כול הקמים עליו לכלותו. חלק מהתפקידים שנועדו לה היו חינוך הדור הצעיר לאזרחות מסורה ונאמנות למדינה. תפקידם של הילדים היה ברור: להמשיך ולבנות את המדינה ולהתגייס להגנתה ללא פקפוק וללא ערעור.

חנה יבלונקה

למרבת הפלא המשפחה החדשה שקמה במדינה הצעירה הייתה משפחה מסורתית במבנה ובאורח חייה. הגברים עבדו, האימהות היו עקרות בית וגידול הילדים וחינוכם הוטל בעיקר עליהן. (פרט למשפחות בקיבוצים, שם הייתה חלוקה אחרת). לחינוך הייתה אחראית כמובן גם מערכת חינוך מסודרת, (חוק חינוך חובה חנים מגיל 9-14 נחקק כבר ב 1949) ותנועת הנוער. תכנית הלימודים כזכור לכול בני הדור הייתה ממוקדת בחינוך להכרת ואהבת הארץ. התנ"ך שימש כלי חשוב להנחלת האהבה והקשר ההיסטורי. בבית הספר שבו אני למדתי נרשם תמיד ברשימת הדברים המומלצים שאותם כדאי להביא לטיול השנתי: "כלי נגינה

וספר תנ"ך". כשהגענו למקום שנזכר בתנ"ך היה המורה או מדריך הטיול פותח את הפרק המתאים, קורא ממנו ומצביע על הנקודות המתאימות בנוף. מקום חשוב תפשו בתכנית הלימודים גם עונות השנה, חגי ישראל שעליהם נוסף יום העצמאות בו הודגשה גבורת צה"ל ולוחמיו. חגים נלמדו גם במשמעותם הדתית וגם במשמעותם החקלאית והקשרם לעונות השנה. כול ילדי הדור הזה נטעו עצים בט"ו בשבט, ידעו על קציר העומר בפסח והביאו ביכורים בשבועות. הקשר העמוק בין הדור והמולדת הוטבע באמצעות הבית ומערכת החינוך תוך ציפייה ברורה שבבוא העת יתממש הקשר בנאמנות ובלי היסוס.

תיאורי הילדות, הנעורים והציטוטים הרבים מעיתונות הילדים של התקופה מהווים עבור קורא בן הגילים המתאימים היזכרות ועונג גדול. נעים להיזכר וקשה להאמין למסרים שהיום לא היו עוברים שום מסננת. הוראות ליום האם: "מי שלא הספיק להכין מתנתו יחזור מיד ויעיין בגיליון הקודם...אל תלך לחנות לקנות מתנה...". ועוד ועוד. כך עורך "הארץ שלנו" פונה בלשון זכר בלבד ומצווה על הקוראים/ות. פרשנות על ענייני דיומא נכתבה כדי להעביר מסר חד וברור. הנה עורך ה"הארץ שלנו" במבצע "קדש": "מאלצים אותנו להתגונן לאבד חייהם של שכנינו באין ברירה בידינו...קול גלגלי ההיסטוריה הנעים בכבדות, ללא רחמים וכותבים בדם ואש פרק הכרחי בדברי ימי ישראל..." אין פקפוק, אומר העורך לקוראיו הצעירים בני דור "ילדים בסדר גמור", המלחמות הן הכרח שנכפה עלינו ובבוא תורכם תתרמו גם אתם את חלקכם.

כך גדל הדור עטוף בגאווה ובציפייה, יודע גבולות, מאמין באמונה שלמה שהוא מוגן על ידי הוריו ומדינתו שיש לה צבא חזק ומוכן ליום פקודה. אם יאלץ על ידי השכנים לצאת לקרב ילחם וינצח ניצחון מזהיר. מלחמת ששת הימים הייתה הוכחה ברורה למסר הזה. התזה הזו התנפצה במלחמת יום הכיפורים. דור ה"ילדים בסדר גמור" שילם את מלוא המחיר של הביטחון ללא ערעור, היהירות והזלזול. 2569 חללים גבתה המלחמה, 1197 מהם היו בני הדור הזה. תם עידן התמימות וה"ילדים בסדר גמור" החלו לשאול שאלות ולהתריס, התרסה שקיבלה את ביטויה במכתב הקצינים שהופנה לראש הממשלה מנחם בגין בזמן המו"מ לשלום עם מצריים ונפתח במילים: "מכתב זה נשלח אליך על ידי אזרחי ישראל המשרתים גם כחיילים ומפקדים בשירות מילואים...אנו רואים חובה לעצמנו לקרוא לך להימנע מלעשות צעדים שעלולים להיות בכייה לדורות...מדיניות ממשלה שתגרום להמשך השליטה על מיליון ערבים עלולה לפגוע באופייה היהודי והדמוקרטי של המדינה..."

כאילו לא עברו עשרות שנים מאז. מומלץ לקרוא, להתענג על מי שהיינו ולתהות על מי שהננו היום. לא ממש בסדר גמור.

אביב הגיע

עמוס ירקוני

פנה הגשם / חלף הלך לו / ענן רקיע / חלף הלך לו... / בני הרים זה אל זה
ברמה ישוררו / שלום, שלום, / הידד ! הידד ! / אביב היום... ", כתב מתתיהו
שלם בעמק ממול כשהוא צופה ב"בני ההרים" שבפסגות כרמל.

איך יודעים שבא אביב ? / מסתכלים סביב סביב" (דתיה בת אור). פעמי אביב !
ייחלנו לו והוא לא הפתיע : "אם יבשו השלוליות / ואם פרחו הפרדסים / אם ירשו
הנוריות את מקומם של נרקיסים / זה סימן שאביב / כבר מטייל על הכבישים...

(נעמי שמר), וגם "כלנית הופיעה / שמחה עין כל רואה / הכריזה אף הודיעה : אביב קרב ובא" (בלהה אמי-
תי). ולמי שמתקשים להאמין קוראת נעמי שמר : "תפקחו את העיניים תסתכלו סביב / פה ושם נגמר החור-
רף ונכנס אביב / בשדה ליד הדרך יש כבר דגניות / אל תגידו לי שכל זה לא יכול להיות...". ומעמק יזרעאל
נשמע הגבעטרון : "כשהאלמוגן צובע צמרתו אדום / אז יודעים שהאביב הגיע כבר הלום" (ברוריה שווייצר).
"הוא כיוון השעה והגיוח / והעיר והסעיר והרנין" (רחל), ולאה גולדברג מצטרפת למקהלה : "עץ הדר יפרח
פרח, / תכלת חום וזיו / מביצה יצא אפרוח / וקרא : אביב !". ו"הזמיר נופף בכנפיו היפות לקראתו / וזימר
בא אביב בא אביב" (אוריאל אופק). אפילו היינריך היינה, שם רחוק, חש את "השמש בת צחוק רועפת",
וקרא : "ברוך הבא האביב". ויליאם למי כתב : "רגש טוב הלב מלא / עם יום אביב יפה", ומאן דהו הוסיף
: "מה יפית האביב ! / בשדה, באחו, / הציצים יפרחו". ולזמירה ארז אביב משלה : "רקפת אחת בירכתי
חצרי, / לובשת ורוד רק בשבילי / שלל חרציות כמו השמש עצמה, / מביטות אלי ישר לנשמה". ובטוב ליבה
בחצרה, היא מתחלקת עם הכול : "לנשום עמוק, לאהוב, לחבק את העולם". אכן, "העצים לבשו שוב מעטה
/ שוב פורחות להן האהבות / כי האביב שב אלינו מרחוק" (מנוס ג'ידאקיס), וביאליק מילא את האהבות תוכן
משלו : "פרח דודי נתן ריחו / ויחי ויחי / צאי ברכיהו באביבך / את אביבי בך אשכינה", ומכריז : "עבר חסד
/ בפלגים נפלה רינה / אביב בא ! אביב בא !"

האביב עונת ביניים קצרה, אבל הוא ממלא תחושה של התעוררות, לבלוב, פריחה והתחדשות בטבע
וברבייה. עמים מתחדשים (יציאת מצרים !), הימים ארוכים יותר ומאירי פנים. השלג נמס, הלבלוב שולט
ותרבויות שונות מתחילות בו את השנה. ואצלנו עיבור השנה שומר את הפסח לאביב. שירת אביב, אביב
העמים, אביב פראג, האביב הערבי, חג האביב, אביב נעורים, צעדות אביב, "אביב חלדו" (הביוגרפיה של
יגאל אלון). גם הגיל נמדד באביבים, ובאחרונה מצאתי בפרסומת נדל"ן את אביב הגגות... חג אביב מן
המסד עד מעל לטפחות. משוררים וקומפוזיטורים חגגו עליו. אל "גינת אגוז" עלו. סוויטות, סונטות ומחולות
ביטאו אותו, ערים וישובים, ילדים וילדות נקראו על שמו – תל אביב, אדיס אבבה (פרח אביב) ואביבים.

אביבה ואביב. אך ככל החגיגות גם זו תחלוף בטרם עת. באביב ימיו ימות האביב – "כאן האביב הוא בן יומיים, כי כאן האביב ימות צעיר" (נעמי שמר). "עופה שיר אביב חופשי / אל מרחב שטוף זוהר" (הינריך היינה). "מרב שנים איש לא נהיה צעיר עדיין / אך כל שנה ממאי עד יוני לפחות / הלב פתאום הוא בן עשרים, עשרים ושנים" (יוסי גמזו). "אדם קם בבוקר ומרגיש שהוא עם" (אמיר גלבווע).
אביב שמח !

העמוד של עדנה מרקוביץ

איתי החיים משחק הרבה /ספרו האחרון של דויד גרוסמן

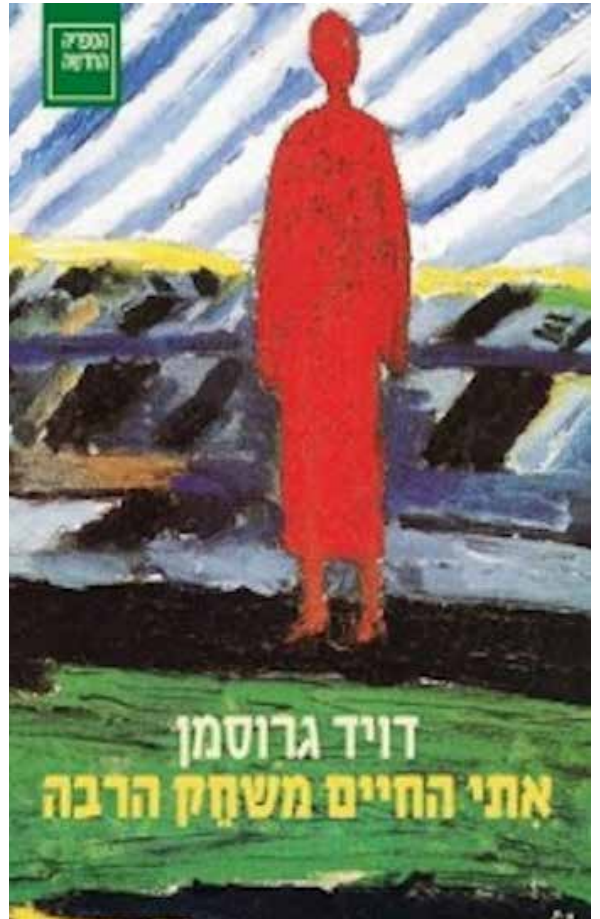
משפט זה הנו משפט בשפה עילגת ולכך התכוון דויד גרוסמן.

הספר מתאר את סיפורן של שלוש נשים חזקות : ורה בת ה90, בתה נינה ונכדתה גילי .

פרשה מרה ומושתקת מרעילה את חייהן, קורעת אותן זו מזו ושבה ומטיחה אותן זו בזו במשך עשרות שנים, עד שאין להם ברירה והן יוצאות יחד עם רפאל, האוהב הנצחי של נינה ואביה של גילי למסע אל אי העונשין "גולי אוטוק" הנמצא אל מול חופי קרואטיה .

במקום הקשוח והצחיח הזה, לפני עשרות שנים החלו הדברים להשתבש.פה ורה היתה כלואה ומעונה בעבודות פרך.

זהו סיפור על פצע שעובר מדור לדור. גרוסמן כתב ספר נדיר השואב כוחו מן האופי הלא צפוי של דמויותיו. הסיפור הבדיוני המסופר כאן מבוסס חלקית על אשה אמיתית בשם אווה פאניץ נהיר. שהיתה ידידת נפשו של דויד גרוסמן . (עד כאן מהדף האחורי של הספר).

גילוי נאות: אני מכירה אישית את אווה פאניץ נהיר. אווה עלתה לארץ עם בתה יחידתה, והגיעה לקיבוץ שער העמקים מיוגוסלביה, אישה בודדה עם בת. בשנים אלו הכירה חבר קיבוץ אלמן עם 2 בנים. השניים נישאו ואווה נקלטה לאט לאט בקיבוץ .

אווה היתה אישה ידועה ביוגוסלביה נכתבו עליה מונוגרפיות בעיתונות המקומית. בין אווה לבין דויד גרוסמן נרקמה ידידות אמיתית .

אני התיידדתי עם אווה הינו משוחחות לעיתים קרובות בדירתה הקטנה בקיבוץ תמיד הוגשה תקרובת משובחת של עוגות ועוגיות מעשיה ידיה של אווה.

ידידות זו נמשכה במשך שנים עד למותה לפני 5 שנים.

לא אספר פרטים מהספר המשובח כדי לא לפגום בקריאתכם

מומלץ ביותר

דוד גרוסמן

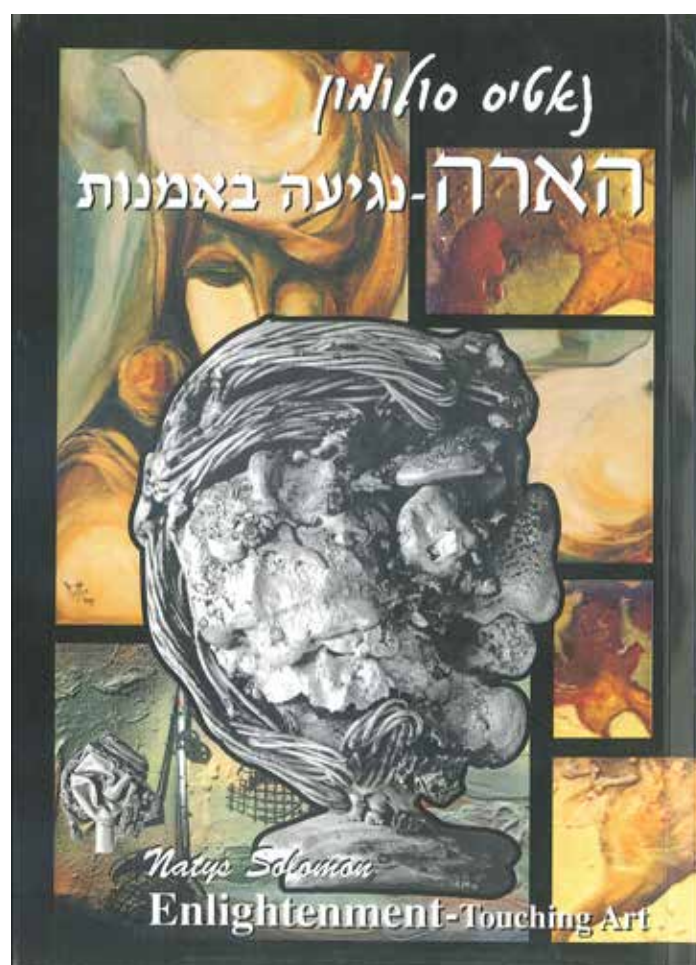
יצירה הבונה את נפשו של האדם על ספר האמנות של סולומון נאטיס

מיכה לימור

נאטיס סולומון
Natys Solomon

סולומון נאטיס, חבר ותיק בארגונו ונמנה עם הוותיקים שבציירי ופסלי חיפה. ספרו – "הארה – נגיעה באמנות" מסכם שנים רבות של עשייתו האמנותית שמרכזה בחיפה. נאטיס בן ה-87 נולד ביאסי, רומניה ובגר באקדמיה לאמנות של בוקרשט (1956). הוא עלה ארצה ב-1965 ולאחר עלייתו, מ-1973 עבד כמורה לפיסול ואמנות במכללת ויצ"ו בחיפה. יחד עם עבודתו כמורה, המשיך ליצור. "הסקרנות שבי מעירה דחף בחמשת חושי, מזינה את הדמיון, לפתח בעזרת החוש השישי יצירה מקורית עד כמה שניתן. מטרתי היא לתת תמונה לאלה היוצרים, הנוגעים פיזית בחומר, ולאלה שאינם יוצרים, להבין, עד כמה היצירה בונה את נפש האדם." הנה אפוא כמה מיצירותיו המופיעות בספרו.

מסרתי הקומפוזיציונית הייתה, להביא מסל מורכב מחלקים על ציר ברזל דק, שיחס גובה המסל ומורכבות היצירה, יאפשר לי לתכנן קומפוזיציה פיסולית מול מבנים צבוריים שונים בחיפה כגון: "בית החייל", כניסה דרומית של "הרכבל" או על רקע מים ושמים מעל "חקר המים של מזרח התיכון".

"ראש נערה"

ברזל 1966

"Head of a Girl"

Iron-1966

דגם - תבליט מונומנטלי בהיכל הספורט - רוממה, חיפה
Monumental Relief at the Sports Hall - Romema, Haifa

קולקטיב יצירתי במסגרת הלימודים במכללת "ויצו"

בתי הורים

בית הורים "ראשוני הכרמל" חוגג 80 שנה

צלילה רצין-נוראל

באפריל 1939 נחתם חוזה בין יהודה פיינרמן שהיה הבעלים של בנין ברחוב מאפ"ו 5, שכונת אחוזה, חיפה, לבין הסתדרות עולי גרמניה ואוסטריה, על השכרת דירת שלשה חדרים, עם כל הנוחיות כפי שנכתב, במחיר של חמש לא"י (לירות ארץ-ישראליות) כל חודש למפרע. המטרה הרשומה היא: **"לסדר בית הורים" !!!**

מאז גדל וצמח הבית לכדי 7 דונם כולל בית מיכל עם 98 יחידות דיור ו... עם כל הנוחיות. בבית כ-90 דיירים ו-87 עובדים. בשנת 1948 הוקם "בית מיכל" בקצה אותו רחוב, רחוב מאפ"ו פינת רחוב מאנה. בטקס הנחת אבן הפינה השתתף הנציב הבריטי העליון. בשנת 1959 הוספה מחלקה סיעודית. בהנחת אבן הפינה נכחו שר המשפטים של מדינת ישראל הצעירה, איש הארגון פנחס רוזן (רוזנבליט) שר הסעד היקה ורהפטיג ומבקר המדינה היקה מוזס. המחלקה נקראה "בית ברוך". בשנת 1982 ניבנה בנין הרשטריט מתרומתם של משפחת הרשטריט. וכך היה הבית הצנוע ברחוב מאפ"ו למתחם רחב-ידיים ויפה פנינה בלב

שכונת אחוזה בחיפה.

לקראת חגיגת יום ההולדת ה-80 אישר הוועד המנהל של הארגון (שבבעלותו חמישה בתי הורים – דיור מוגן, בחיפה) אישר בניית טריבונה על הדשא בחלק הדרומי של הבית. כאן יתקיים האירוע החגיגי לציון יום הולדתו של הבית הראשון של ארגון עולי מרכז אירופה, (כיום ארגון "פסגות כרמל"). אנו עוסקים בהכנות לאירוע זה מזה מספר חודשים ועושים הכול כדי שיהיה שמח, מכובד ובעיקר שיספר את הסיפור של הבית

הזה. בית הורים שקיים ברמה כזו ובצורה כזו כבר 80 שנה זה לא דבר של מה בכך. מעטים הבתים בארץ שהם עדין פעילים ובמצב כזה בגיל הזה.

בתכניתנו להוסיף 12 יחידות דיור ל"בית מיכל" ע"י הוספת קומה במסגרת תמ"ה 38. בית מיכל הינו בית שכל דייריו סיעודיים מלווים בעובדים זרים. נצטרך אפוא לתכנן על-פי תפיסה ייחודית כדי שנהיה אטרקטיביים אל מול דרישות השוק. יש צורך בהתמקדות בשינוי שיטת שיווק של בית ההורים. דיירי "ראשוני כרמל" מדרגים את הצוות של הבית כצוות מעולה, מקצועי ונאמן לדיירים. הנהלת הבית והנהלת הארגון עוסקים רבות בקידום ובהכשרה מתמדת ועקבית של הצוות בצורת ימי עיון והשתלמויות חיצוניות וגם השתלמויות פנימיות המאורגנות על-ידי הארגון. לסיכום,

ראשוני הכרמל הוא בית יפה, מיוחד

עם אווירה מיוחדת במינה. הבית במבנה כפרי בלב העיר הגדולה כל מי שחי בין כתליו חש כי זכה...

יונה ינקלר עבדה הכרמל והיום דיירת

צלילה רצין-נוראל היא מנהלת בית הורים "ראשוני הכרמל"

פסגת אחוזה – דיור מוגן מרשת "פסגות כרמל"

איתי גילינסקי

נוסד בשנת 1996.

ממוקם ברח' סיני 6, אחוזה, חיפה.

84 דירות לדיירים עצמאיים בגדלים של 1.5 חדרים ועד 3 חדרים.

מחלקה סיעודית המיועדת ל- 27 דיירים סיעודיים עם צוות רב תחומי הנותן מענה 24 שעות ביממה ע"י אח/ות, מטפל/ת, שומר ורופא כונן.

לובי אירוח גדול למופעים ואירועים חגיגיים, מסיבות קיץ וקונצרטים, ספרייה עשירה מאד לספרים בעברית, אנגלית וגרמנית, חדר אוכל, קפיטריה, מרפאה עם ציוד רפואי מתקדם, מרכז טיפוח ויופי, עיצוב שיער, מניקור ופדיקור, אולם התעמלות, חדרי משחקים, מכבסה, מכולת, מדשאות ושטחים ירוקים נרחבים, בריכת דגי נוי.

ארוחות חמות מוגשות שלוש פעמים ביום בחדר האוכל.

קפה ומאפה מוגשים בכל יום בשעה 16.00 בקפיטריה.

חדרי ביטחון מאובזרים ומצוידים לשעת חרום בכל קומה.

פעילות תרבותית עשירה מידי יום: הרצאות, הופעות, חוגים, כנסים, טיולים וסרטים.

צוות ותיק, מקצועי, זמין ונגיש המתבלט בשרות קשוב ומאיר פנים לשירות הדיירים בכל עת.

הבית בתפוסה מלאה, קיימת רשימת המתנה למעוניינים. צוות הבית מלווה את המתעניינים מרגע הבעת התעניינותם להשתלב בדיור מוגן, קבלת ההחלטה החשובה, כניסתם לבית תוך שהוא מלווה אותם במהלך כל השנה הראשונה להצטרפותם כדיירים מן המניין.

חזון פסגת אחוזה:

צוות פסגת אחוזה פועל לקידום

איכות חיינו/ה של הדייר/ת וזכויותיו/ה באמצעות דאגה לכל צרכיו/ה, רווחתו/ה, בריאותו/ה, ובטחונו/ה האישי על פי ערכי כבוד האדם תוך שמירה מלאה על הפרטיות. הצוות יעניק שרות מסביר פנים לדיירים ויהיה זמין לבקשותיהם, סובלני, קשוב ונגיש לשאלותיהם וייתן מענה לכל צרכיהם במאור פנים.

איתי גילינסקי הוא מנהל פסגת אחוזה

"דיור מושלם", שירותי דיור מוגן בביתך

אתם נשאים בבית ואנו מגיעים עם שירותי הדיור המוגן עד אליכם !

לאה שלייכר-נובק

האם גם אתם, בנות/בני גיל הזהב, מעדיפים להישאר בבית? ארגון "פסגות כרמל" (ארגון עולי מרכז אירופה) הקים לפני 6 שנים את השילוב המושלם בין הבית הפרטי שלכם ובין בתי הדיור המוגן שבבעלותו. שם המיזם המוכר כבר לרבים וטובים: "דיור מושלם". מטרת התכנית היא לספק תמיכה, "מעטפת ביטחון" ושקט נפשי באמצעות שירותים איכותיים ובמחיר הוגן, וזאת על מנת לאפשר למי שמעוניין – להמשיך ולהתגורר בבית.

בשנה שעברה זכתה התכנית לפרס הוקרה מהאגודה הישראלית לגרונטולוגיה בגין השירות הייחודי והתרומה המשמעותית לאוכלוסיית הקשישים בחיפה. התכנית מספקת שירותי רפואת חירום וביטחון, ארוחות טריות, טיפולים פרא-רפואיים, כביסה וגיהוץ, ניקיון, תיקונים, השגחה ומטפלות, שירותי יופי וטיפוח, תמיכה ועוד. הכול עד פתח הבית ברחבי העיר חיפה (למעט קריית חיים). בנוסף חוגים, הרצאות, טיולים, שימוש בחדר הכושר ובבריכה, לצפות באירועי תרבות ואמנות, ארוחות צהריים ובערבי שישי וחג בחדר האוכל בבתי הדיור המוגן.

- הרחבת מעגל ההיכרויות והחברים והפגת הרגשת הבדידות ע"י השתתפות בפעילויות.
- צוות עובדים מקצועי, מיומן ומסור העובד שנים רבות עם קשישים.
- תשתיות מתאימות ונדרשות להענקת השירותים לחברי התכנית: מטבחים, מכבסות, עובדים ומתקנים המספקים שירותים לבתי הדיור המוגן של הארגון ומכוונים לקשישים בלבד.
- מוניטין עם ותק של 85 שנים - הנהלה נגישה, מקצועית ותומכת. ניסיון רב, אחריות ואיתנות כלכלית.
- התכנית הינה ללא התחייבות. ניתן לפרוש בהודעה מוקדמת של שבועיים.
- באמצעות הפעילויות והארוחות בחדר האוכל, ניתן לבדוק את הדיור המוגן מקרוב ולאורך זמן. באופן זה ניתן לקבל החלטה האם לעבור לדיור מוגן או להישאר בבית. כמו כן, גם לאחר חתימת הסכם על מעבר לדיור מוגן, ניתן להגיע לפעילויות וכך להכיר ולהתרגל לקראת המעבר.
- בשנה האחרונה התרחבנו לכל חיפה, למעט קריית חיים. (בעבר הופעלה התכנית רק בשכונות הכרמל, אחוזה ונווה-שאנן). מספר החברים צמח בשיעור שלא היה כמותו בשנים קודמות. רוב החברים מצטרפים בעקבות המלצה ו/או לאחר שהגיעו לאירועים השיווקיים שאנו מקיימים בבתי הדיור המוגן. באירועים אלה ניתן לשמוע על התכנית, לקבל פרטים ומחירים. בנוסף, נערך סיור באגפים ובמתקנים השונים העומדים גם לשירותם של חברי "דיור מושלם" ובדירות בהן מתגוררים הדיירים. בשנה הקרובה, אנו מתכוונים להוסיף שירותים לתכנית ובכך להרחיב את היכולת להמשיך ולהתגורר בבית.
- לאה שלייכר-נובק היא מנהלת המיזם מיום הקמתו. היא פועלת תחת הנהגתו ובפיקוחו של מנכ"ל הארגון מר חיים ישראלי.

תמונות מחיי הארגון...

כך נראתה המסיבה השנתית של עובדי הארגון

שהתקיימה במוצ"ש

מנכ"ל הארגון חיים ישראלי מברך את העובדים בשם ההנהלה

סגן יו"ר הארגון מברך את העובדים בשם הוועד המנהל

"הברזילאיות" שהרקידו

דנה גרוף ולאה שליכר מזמרות

סביב שולחנות ערוכים

רוקדות ורוקדים

העובדת המצטיינת ב"פסגת אחוזה" מריה יאצנקו

מנהלת משרדי הארגון רונית ברק נהנית

ה"ברזילאיות" מרקידות

עובדת מצטיינת מ"התשבי" הנדריקה עבוד

עובדת מצטיינת מ"פסגת חן" אירנה מרקביץ

בנות "ראשוני כרמל", מימין תמי, כמי וויקי משועשעות

עובדת מצטיינת מאגף המטבחים ילנה קוזלוב

בקהילה

משולחן הקהילה

בתשבע וייס, מנהלת הקהילה

ממועדון קהילתי למרכז קהילתי

שמות ניתנים במקרים רבים כדי להביע משמעות לגבי בעל השם. כך למשל, רבים מחגי ישראל מתהדרים במספר שמות: חג הפסח שנחוג לא מכבר נקרא גם חג המצות, חג האביב, חג החירות. חג שבועות- חג הקציר, חג הביכורים, חג מתן תורה. חג סוכות- חג האסיף, חנוכה-חג האורים. שמות רבים, כל אחד מביע פאן אחר במהות החג ומשמעותו מתחזקת דרך שמותיו.

גם בארגון שלנו, לשם "מועדון קהילתי" יש משמעות המשקפת את מהותו: מקום ייחודי באווירה המשפחתית והיחס האישי הניתן לחברים. מקום המהווה מסגרת חברתית חשובה. כאן ניתן למצוא אוזן קשבת, תמיכה רגשית ובעת הצורך גם תמיכה אינסטרומנטלית-קונקרטית.

לאחרונה אישרה הנהלת הארגון את **שינוי שם** המועדון הקהילתי שנקרא מעכשיו **מרכז קהילתי**. גם במקרה הזה, שינוי השם בא כדי להביא לידי ביטוי את חשיבות המקום גם כמרכז לפעילות הארגון בקהילה הרחבה (שמחוץ לתחום הפיזי של המקום). בשנים האחרונות נוספו תפקידים למועדון והוא משמש כמרכז לפעילות הארגון בקהילה. מכאן יוצאים המיזמים, הרעיונות, הפרוייקטים והפעילות לקהילה. צוות הקהילה יושב כאן ולכאן מתנקזת הפעילות כולה.

קרוב לוודאי שיקח זמן עד שהשם החדש יוטמע בקרבנו, במיוחד בקרב אלו המשתתפים בפעילויות ומזה שנים רבות מכירים את המקום כ"מועדון". יחד עם זאת אני מברכת על החלטת ההנהלה ומאמינה שהשם החדש משקף טוב יותר את מהותו ותפקידו של המקום.

נשמח להצעות ותגובות. פניות לבתשבע וייס:

דואר אלקטרוני: batsheva@beit-horim.org.il , פקס: 04-8346987 , טלפון: 04-8258989

דמי חבר לשנת 2019

חברים וחברות יקרים,

דמי החבר לשנת 2019: 180 ש"ח ליחיד, 225 ש"ח לזוג (כמו בשנה שעברה)

במידה ותשלום דמי החבר לשנת 2019 טרם הוסדר, אנא הסדירו תשלום.

לנוחותכם, שלוש דרכים להסדרת תשלום:

בטלפון 04-8258989, באמצעות כרטיס אשראי.

2 משלוח המחאה בדואר - יש לרשום את המחאה לפקודת ארגון עולי מרכז אירופה, כתובת

למשלוח: שדרות מוריה 55, חיפה מיקוד: 3457320.

3. תשלום במזומן יתקבל במשרדי הקהילה, שדרות מוריה 55, חיפה.

החברות בארגון מקנה זכות להנחה בכניסה לבתי הדיור המוגן ובמחלקות הסיעודיות. ההנחה תלויה וותק.

יום השואה וזיכרון השואה והגבורה

הארגון פועל למען זיכרון השואה לבל ישכח.

שיתוף פעולה עם יוזמת זיכרון בסלון

מה זה זיכרון בסלון? זיכרון בסלון זו יוזמה חברתית שהתחילה לפני שבע שנים, מתוך תחושה של הדור הצעיר כי עליהם לשמר את הזיקה לזיכרון השואה. היוזמה נולדה מתוך חיפושם דרך אישית משמעותית

לציין את יום הזיכרון לשואה ולגבורה. ערב זיכרון

בסלון הינו התכנסות בסלון הבית, עם חברים ואורחים, בהם מקשיבים יחד בני כל הדורות לעדויות ניצולים המספרים את סיפורם האישי והמשפחתי באווירה אינטימית וביתית.

בערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה (01.05.2019) התקיימו בחיפה ערבי זיכרון בסלון רבים, בהם חברים מארגוננו השתתפו כאנשי עדות.

יד ושם - יום איסוף פריטים מתקופת השואה, במרכז הקהילתי

ביום 06.05 התקיים במרכז הקהילתי (מועדון) יום לאיסוף פריטים אישיים מתקופת השואה. צוות של שישה נציגי יד ושם הגיע בבוקר מירושלים ולאחר התארגנות זריזה החלו לקבל את הפונים. כל תורם רואין כדי לקבל תמונה מלאה לגבי הפריט ותורם הפריט. אם הובאו מסמכים – התבצעה במקום גם הכנת עותקים דיגיטליים איכותיים למוסרים. מרגש היה לראות את ההיענות הרבה של תורמים שהגיעו עם מסמכים ופריטים לתיעוד ושימור - למען הדורות הבאים.

הזמנה סיטירת

יום שישי 02/08/2019

אודיטוריום בית הורים ראשוני הכרמל, רח' מאפו 7, חיפה

בתכנית:

10.00-10.30 התכנסות וכיבוד קל

10.30-12.00 תחילת האירוע:

* ברכות

* "אקטואליה-תמונת מצב מדינית-פוליטית"

על הקואליציה, האופוזיציה ולאן הולכים מכאן?
האם הדמוקרטיה הישראלית באמת בסכנה?
יש עדיין שמאל וימין או שהמלחמה היא בין
שמרנים לליברלים?

מי שולט בשיח הציבורי בישראל בעידן הפייק ניוז?

מפגש מרתק עם העיתונאי הישראלי **אטילה שומפלבי**,
מגיש ראשי של אולפן ynet, עמית חוקר במכון למחקרי
ביטחון לאומי (INSS). כתב ופרשן פוליטי בתכניות רדיו
וטלוויזיה רבות.

נשמח לראותכם

בתשבע וייס
מנהלת הקהילה

הנה מאיר-ברודניץ
יו"ר ועדת קהילה

דמי השתתפות: 25 ₪ לחבר ארגון, 45 ₪ לאורח

הסעה מהקריות: 20 ₪ למשתתף.

איסוף מצומת צבר וחוצרם בשעה 09:30

הרשמה במשרדי הקהילה, שד' מוריה 55, חיפה

טל: 8258989 - 04

מומלץ להגיע בתחבורה ציבורית עקב מצוקה במקומות חניה (בתשלום, בסימון כחול לבן)

טיול בוקר - קרוב לבית פארק הקישון, מרכז מבקרים בתי זיקוק יום שני 17.06.2019

08.30 - איסוף מתחנת האוטובוס מוריה 50 (ליד ויצו), חיפה

08.40 - איסוף מ"גן יצחק", חיפה

08.55 - איסוף מבית הורים "פסגת חן", רח' בת חן 40 .

09.10 – קריות - איסוף מתחנת האוטובוס ברחוב חלוצי התעשייה - בצומת ק. אתא (מחלף מוטה גור)
פונים מרחוב ההסתדרות ימינה, ומחכים בתחנת האוטובוס ברחוב חלוצי התעשייה.

13.00 - חזרה משוערת לחיפה

בתוכנית:

* פארק הקישון ורשות נחל הקישון** - ביקור וסיור מודרך בו נשמע על פרויקט שיקום הנחל ופועלה של הרשות.

* מפעל מבקרים "הלבניה" של בזן (בתי זיקוק) – מרכז המבקרים ממוקם בלב ה"לבניה", מבנה אדיר ממדים, אשר שימש בעבר כמתקן לקירור מים הנצרכים בתהליכי הזיקוק. הנכם מוזמנים לראות וללמוד את רזי תהליך הזיקוק, להכיר את השפעת הנפט ומוצריו על

החיים המודרניים, להיחשף להליכי הייצור השונים והמגוונים, לראות, לחוש ולהתפעם

מתעשייה אנרגטית מפוארת, המניעה תעשיות רבות אחרות.

המחיר לחבר ארגון: 45 ש"ח,

מי שאינו חבר ארגון: 65 ש"ח.

המחיר כולל: הדרכה באתרים, הסעה, כניסה לאתרים.

אין הפסקה מאורגנת לארוחה.

ניתן להביא אוכל לדרך מהבית.

** למרכז המבקרים של נחל הקישון יש לעלות כ-10 מדרגות.

מספר המקומות מוגבל וקטן מהרגיל!

הרשמה על בסיס מקום פנוי, במשרדי הקהילה (במועדון), רחוב מוריה 55, חיפה

טלפון: 04-8258989 , ענת- מזכירות הקהילה

המרכז שלנו" – בחיפה ובקריית ביאליק סיפורים מצולמים - אבי בינדר

בחיפה: יום שני 24.06.2019 בשעה 10:00 ,

בית מיכ"ל , רחוב מיכ"ל 1 , חיפה

בקריית ביאליק: יום שני 15.07.2019 ,

בשעה 10:00 ,

מעון "רעות", שד' וייצמן 11, ק. ביאליק

חברינו אבי בינדר, כתב ומפיק בטלוויזיה הקהילתית "זמן חיפה", יציג שלוש כתבות פרי יצירותיו, בלווי הסברים ודיון קצר: רסיסי זיכרונות - מסע "הפאנים" לארץ ישראל על פי זיכרונות ילדים. סרט אישי המתאר

את ספור ההפלגה והתלאות של מעפילים בעליה ב' דרך עיניהם של מי שהיו אז ילדים והיום סבים וסבתות. ילדי קפריסין - 2200 תינוקות נולדו בתוך מחנות העצורים בקפריסין, לאחר 70 שנה הם עדיין מחפשים את זהותם.

ניצחון הרוח על מגבלות הגוף בעקבות עבודה מאומצת של חברי בית הלוחם בחיפה ומדריכים, נוצר שתוף פעולה מרגש בין חוג הנועזים שרוקדים על כיסאות גלגלים, לבין חבורת זמר. (כתבה זו תוקרן רק בחיפה)

לחברי הארגון ההשתתפות במפגש אינה כרוכה בתשלום,

למי שאינו חבר עלות: 20 ₪.

יש להירשם מראש.

להרשמה ואישור השתתפות נא לפנות

למזכירת הקהילה, ענת, 04-8258989

סיפורו של דוד לוטן- מתוך פרויקט תיעוד סיפורי חיפה

פרויקט משותף לארגון פסגות כרמל וארכיון העיר חיפה

חלקים מהתערוכה שהופקה בעקבות הפרויקט מוצגים במהלך השנה הקודמת והנוכחית מעל דפי הקהילתון. בעמוד הבא יוצג סיפור זיכרון של מר דוד לוטן. הסיפור נבחר ממקבץ זכרונותיו שתועדו במהלך הפרוייקט .

נולד בחיפה ב-1944. למד בבית ספר הלל דאז, כיום ליאו-בק. בצבא שירת בתחילה כלוחם בגולני ולאחר מכן כאפסנאי. לאחר השחרור התחיל לעבוד עם אביו בעסק לזגנות ליטוש זכוכית ויצור מראות, עד 1985. לאחר מכן עבד כשכיר בתחום הזכוכית, ועד הגמלאות היה בעל בית מלאכה למסגור תמונות. למד באוניברסיטה הפתוחה תואר ראשון במדעי החברה והרוח. כיום גמלאי, מתנדב של הארגון. נשוי, אב לשלושה, סב לשבעה נכדים.

תמונה משפחתית ביום העצמאות

הייתה זו הפעם הראשונה בחיי שראיתי מצעד צבאי. אבא וסבא לקחו אותי בגאווה רבה לחזות במצעד של צבא הגנה לישראל ("די אישראלישה יודישע ארמה") הייתי בן 5. בשל קשריו הטובים של אבא מחד ושל סבא כצייר השלטים של חנות ה"כל בו חפציבה" מאידך הרשו לנו לעלות על גג החנות אשר הייתה ברחוב הרצל בחיפה בצמוד לבית הקרנות (כיום מרכז ההשקעות של בנק דיסקונט). יצאנו השכם בבוקר למקום אשר היה כבר עמוס ומלא באנשים (מורשים ובלתי מורשים) אשר נדחקו ודחפו אותנו בהמתנה למצעד. הדגלון כבר נשמט מידי ובגדי החג התלכלכו אף נקרעו בזמן שחיכינו. סבא ואבא כעסו על אי הסדר ועל חוסר נימוס וההתנהגות הלא נאותה של "הציבור לבנטיני" וגם אני בכיתי אם בשל הדחיפות או הדגל שאבד וגם כי היה חם ועדיין המצעד לא החל לצעוד. מצב הרוח הרע חלף ברגע שהמצעד החל לנוע לעינינו. טור הדגלנים בראש המצעד מלווים בתזמורת (מכבי האש) ואחריהם חיילים וחיילות נושאי רובים. טורי השוטרים הכלליים ושוטרי המשטרה הצבאית. גם טור של קבוצת סדרני הפועל נושאי הדגל האדום (כיאה לחיפה ולראש העיר אבא חושי ונאמנו "ג'ו אולמייטי" - אלמוגי). אחריהם בסך הגיחו פרשים על סוסים, סוסים נושאי אלונקות וגם יחידות גמלים. ובסוף המצעד שיירת המשוריינים ונושאי תותחים. לאחר זמן קצר עבר גם מטס של "אווירונים". אז המצעד הרשים אותי מאוד למרות שכיום אני יודע שהיה זה מצעד "עוני" ומצעד משני כמחווה לתושבי חיפה (נדמה לי כי המצעד הרשמי נתקיים בירושלים). שמח ומלא גאווה חזרתי לביתנו להחליף את בגדי החג שהתלכלכו ונקרעו במהומה שלפני המצעד. מהבית הלכנו לגינה במגוריהם של סבא אוסקר וסבתא רוזה לארוחת צהריים חגיגית לכבוד חג העצמאות.

לא הבנתי מדוע אנו כולנו חוגגים ואוכלים את ארוחת החג דווקא בגינת הבית שבו גרו הסבא והסבתא. עוד יותר הופתעתי כאשר העמידנו הצלם שהוזמן מראש לצילום משפחתי בהרכב מלא של כל המשפחה. שאלתי את הורי מה הסיבה לכל החגיגות והצילום הסבירו לי כי יום העצמאות הוא חג מאוד מיוחד עבור עם ישראל אשר הגיעו לישראל ארצם מהגולה, ובשביל משפחתנו בפרט אשר עזבה את גרמניה בעוד מועד. (קורות השואה ומה שעבר על סבא וסבתא ומשפחתנו בגרמניה עוד היו מעבר להבנתי וידיעתי). בצילום המשפחתי כולם נראים מחייכים ושבעי רצון אך זכורה לי ההרגשה העצובה שהשתררה במהלך הארוחה ואחריה ולא ידעתי את הסיבה לכך.

כחודש אחרי יום העצמאות סופר לי כי סבא וסבתא נוסעים מישראל לבקר את ביתם ומשפחתם בארגנטינה הרחוקה. נסיעתם תהיה ארוכה מאוד, באוניה לאיטליה, ברכבת לאנגליה ומשם שוב באוניה. משא לארגנטינה. לאחר שיתאוששו מהנסיעה ויבקרו את בני המשפחה יחזרו לישראל. סבא התעקש שלא לעזוב את ישראל לפני חגיגת יום ההולדת של ישראל ולא להיות בדרכים בזמן החגים ("יום טובים") בהם ביקש להיות עם משפחתו הקרובה. לכן גם הוזמן הצלם לצלם את כולנו ותמונה זו תלווה אותם בדרכם. בזמנו רק למאורעות מיוחדים הוזמן צלם להנציח את הנוכחים במקום. במקרים אחרים וגם כאשר רצו לחסוך בהוצאה היינו הולכים לצלם או לצלמת להצטלם. הדבר היה כרוך בהוצאה כספית לא מבוטלת ולכן אין הרבה מאוד תמונות מהתקופה.

לא הבנתי כי סיבת הנסיעה הייתה בעיקר כלכלית שכן מצבם הכלכלי היה קשה. מקום עבודה מסודר לא היה והורי שניהם עבדו לפרנס את המשפחה, ולא יכלו לתמוך בהם רק במעט. הייתה זאת גם תקופת ה"צנע" ומחסור במצרכי מזון רבים. הפתרון לבקר בארגנטינה אצל בני המשפחה אשר מצבם הכלכלי היה טוב יותר ובעיות של מחסור במזון לא היו שם, היה הגיוני. הייתי בטוח שבבוא העת כאשר ירווח לכולנו וקיצוב המזון יפסק נשוב ונפגש. זאת הייתה משאת נפשם של סבא וסבתא. משאת נפש אשר לא התגשמה. הצילום הדיוי מאותה מסיבת פרידה בה כולם חייכו כלפי חוץ אך בליבם פנימה הייתה מועקה קשה של פרידה. אז לא הבנתי ולא ידעתי זאת. לא זכיתי לפגוש בסבא וסבתא שוב ורק מזיכרונותי הכתובים של סבא למדתי על הרגשתו ואכזבתו שלא הצליח לשוב ולחזור לישראל.

גליון מס' 3 - שנה 36 - מאי/יוני 2019 - תשע"ט

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

על "הפרוטוקולים של זקני ציון" - ראה עמוד 9

ספרים חדשים:

"ילדים בסדר גמור" מאת חנה יבלונקה – עמוד 25

"אתי החיים משחק הרבה" מאת דוד גרוסמן – עמוד 29

